

פרשת מצורע

(א) וידבר יי אל משה לאמר. זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו וגו'. ר' אבא פתח, (ב) גורו לכם מפני חרב כי חמה עונות חרב למען תדעון שדון. שדון, שדין כתיב. כמה אית לון לבני נשא לאסתמרא ארחייהו ולדחלא מקמי קב"ה, דלא יסטי מארחא דכשרא, ולא יעבור על פתגמי אורייתא, ולא יתנשי מנה.

(ב) דכל א [מאן דלא לעי באורייתא, ולא ישתדל בה, נזיפא הוא מקב"ה, רחיקא הוא מניה, לא שריא שכינתא עמיה. ואינון ב] נטורין, דאזלין עמיה, אסתלקו מניה, ולא עוד אלא דמכרזי קמיה ואמרי, אסתלקו סוחרניה דפלניא, דלא חש על יקרא דמאריה. ווי ליה, דהא שבקוהו עלאין ותתאין. לית ליה חולקא בארחא דחיי.

(ג) וכד איהו אשתדל בפולחנא דמאריה, ולעי באורייתא, כמה נטורין

מסורת הוד

(א) חלק א' בהשמטות רס : חלק ג' נג. ב (איוב יט) וארא כו ציה.

דרך אמת א] מי שאינו עוסק בתורה. ב] שומרים.

למען תדעון שדון

הסולם

מאמר

שורה עליו. ואלו מלאכים השומרים, ההולכים עמו לשמרו, מסתלקים ממנו. ולא עוד אלא שמכריזים לפניו ואומרים, הסתלקו מסביב פלוני, שאינו דואג לכבוד אדונו, או לו. שעזבהו העליונים התחתונים. אין לו חלק בדרך החיים.

(ג) וכד איהו אשתדל וכר : וכשהוא משתדל בעבודת אדונו, ועוסק בתורה, כמה שומרים מוכנים כנגדו לשמרו. השכינה שורית עליו

(א) וידבר ה' אל משה וגו' : ר' אבא פתח, גורו לכם מפני חרב כי חמה עונות חרב למען תדעון שדון. שדון קרי. שדין כתיב. כמה יש להם לבני אדם לשמור דרכם ולירא מפני הקב"ה, שלא יסורו מדרך הישר, ולא יעברו על דברי תורה, ולא ימישו ממנה.

(ב) דכל מאן דלא וכר : כי כל מי שאינו עוסק בתורה, ואינו משתדל בה, נזוף הוא מהקב"ה, דחוק הוא ממנו. השכינה אינה

זמינין לקבליה לנטרא ליה, ושכינתא שריא עליה, וכלא מכרזי קמיה ואמרי, הבו יקרא לדיוקנא דמלכא, הבו יקרא לבריה דמלכא, אתנטיר הוא בעלמא דין ובעלמא דאתי, זכאה חולקיה.

(ד) ת"ח, בלישנא בישא דאמר נחש לאתתא, גרים לאתתא, ולאדם, למגזר עלייהו מיתה, ועל כל עלמא א בלישנא בישא כתיב, א ולשונם חרב חדה. בג"כ, גורו לכם מפני חרב, מפני לישנא בישא. כי חמה עונות חרב. מאי כי חמה עונות חרב. דא חרב ליי, דתנו, חרב אית ליה לקב"ה, דביה דאין לחייביא. הה"ד (ז) חרב ליי מלאה דם. (ח) וחרבי תאכל בשר. ובג"כ גורו לכם מפני חרב כי חמה עונות חרב למען תדעון שדון, ב שדין כתיב. בגין דתדעון דהכי אתדו, מאן דאית ליה חרב בלישניה, ג אזדמן ליה חרב דשצי כלא, הה"ד זאת תהיה תורת המצורע.

(ה) ז רבי אלעזר פתח, (א) וכצפרים האחוזות בפח כהם יוקשים בני האדם. האי קרא הא אתמר. אבל ת"ח, בני נשא לא ידעין, ולא שמעין, ולא מסתכלי ברעותא דמאריהון, וכרוזא כל יומא קארי קמייהו, ולית מאן דציית ליה, ה ולית מאן דיתער רוחיה לפולחנא דמאריה.

(ו) בשעתא דרמש ליליא, ותרעין סתימין, אתער נוקבא דתהומא רבא, וכמה ג חבילי ו טריקין משתכחי בעלמא. כדין אפיל קב"ה שינתא על כל

חלופי גרסאות

(ג) (תהלים גז). (ד) (ישעיה לז) ב"ב קפה צ"ב. א ל"ג בלישא בישא. ב ל"ג שדין כתיב. ג אתון (ה) (דברים לב) פקודי רכב צ"ק. ו) (קהלת ט) מקץ יו צ"א. דרך אמת ג ח"ילות חבילות חבילות.

ח ל"ג ולית מאן דיתער רוחיה לפולחנא דמאריה.

ו ל"ג טריקין.

מסורת הזהר

מאמר

הסולם

למען תדעון שדון

הדין שבה. ז"ש זאת תהיה תורת המצורע. דהיינו המלכות הנקראת זאת. דנה את המצורע. מחמת שדבר לשון הרע. כי על עון לשון הרע באים נגעים.

(ה) ר' אלעזר פתח וכו': רא"פ, וכצפרים האחוזות בפח כהם יוקשים בני האדם. מקרא זה הרי למדנו. אבל בוא וראה. בני אדם אינם יודעים, ואינם שומעים, ואינם מסתכלים ברצון אדונם. והכרוז קורא לפניהם בכל יום, ואין מי שיקשיב לו. ואין מי שיעורר רוחו לעבודת אדונו.

(ו) בשעתא דרמש ליליא וכו': בשעה שהחשיך הלילה, והשערים נסתמים, מתעורר הנוקבא של תהום הגדול, וכמה גדודי מויקים נמצאים בעולם. אז מפיל הקב"ה שינה על כל בני העולם, ומפיל שינה אפילו על כל אלו שיש בהם התעוררות חיים, דהיינו הצדיקים. הרוחות

עליו, וכולם מכריזים לפניו ואומרים, תנו כבוד לצורת המלך, תנו כבוד לבן מלך, שמור הוא בעולם הזה ובעולם הבא. אשרי חלקו. (ד) ת"ח בלישנא בישא וכו': בוא וראה, בלשון הרע שאמר הנחש אל האשה, גרם אל האשה ולאדם שגזר עליהם מיתה ועל כל העולם. בלשון הרע כתוב, ולשונם חרב חדה. משום זה, גורו לכם מפני חרב דהיינו מפני לשון הרע. כי חמה עונות חרב. מהו כי חמה עונות חרב. זו היא, חרב לה, שלמדנו, חרב יש להקב"ה, שבו הוא דן את הרשעים. ז"ש חרב לה' מלאה דם. וחרבי תאכל בשר. שהיא המלכות מצד הדין שבה. ומשום זה גורו לכם מפני חרב כי חמה עונות חרב למען תדעון שדון, שדין כתוב, שפירושו למען תדעו שכך גדון, שכל מי שיש לו חרב בלשונו, שמדבר לשון הרע, מוכנה לו התרב המבלה את הכל, שהיא המלכות סבחינת

(דפויי דף ג"ב ע"ב)

בני עלמא, ואפילו על כל די בהון אתערותא דחיי, ואינון שאטן בעלמא, ומודעין להו לבני נשא, מלין, מנהון כדיבן, ומנהון קשוט, ובני נשא [ז] אתקטרו בשינתא. (ז) כד אתער רוחא דצפון, ואתפליג ליליא, ז שלהובא נפקא [ח] ובטש תחות גדפוי דתרנגולא, וקרי, וקודשא בריך הוא עאל בגנתא דעדן לאשתעשעא עם צדיקיא. וכדין כרוזא נפיק וקרי, וכל בני עלמא מתערי בערסייהו, אינון די בהון אתערותא דחיי, קיימין לפולחנא דמאריהון, ועסקי באורייתא ובשבחא דקב"ה עד דאתי צפרא.

(ח) כד אתי צפרא, ח כל חיילין ומשריין דלעילא משבחן ליה לקודשא ב"ה. הה"ד [ז] ברן יחד ככבי בקר וגו'. כדין כמה תרעין אתפתחו לכל סטרין. ותרעא דאברהם, אתפתח ס בה בכנסת ישראל, לזמנא לכל בני עלמא, הדא הוא דכתיב, [ח] ויטע אשל בבאר שבע.

(ט) ומאן דלא יתער רוחיה בפולחנא דמריה, בהיך * אנפין יקום קמי מלכא, כד יתערון עליה בדינא, ויתפשון ליה בקולרא, ולא ישתכח עליה זכותא לאשתזבא, כדין כתיב, [ט] וכצפרים האחזות בפח כהם יוקשים בני אדם. ועד לא ינפוק ב"נ מהאי עלמא, בכמה דינין אתדן נפשא עם גופא, עד לא יתפרשון דא מן דא, ולית מאן דישיגח.

(י) כ בההוא זמנא דמטא שעתא לאתפרשא, לא נפקא נפשא מן גופא, עד דאתגלי : עליה שכינתא, ונפשא, מגו חדותא וחביבותא דשכינתא, נפקא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

[ז] (איוב לח) ב"ב כט צ"ד. ח (בראשית כ"א) חלק ז כרוזא נפיק וקב"ה עאל בגנתא דעדן ואשתעשע ב' כב : זהר חדש ס ט"ב שי"ג. ט (קהלת ט) לעיל עם צדיקיא וכדין שלהובוי נפקי ובטשי תחות גדפי דתרנגולא וקרי וכל בני עלמא מתערי בערסייהו ולית מאן דיתער רוחיה לפולחנא דמאריה, וליג מן אינון די עד סוף האות. ח מוסיף כרוזא קרי וכל. ס ביה ולית מאן דיתער רוחא. כ מוסיף אפילו בההוא. ל ליג עליה. דרך אמת ז] ובני אדם מקושרים בשינה שהשינה גוברת עליהם. ה] ומכה.

בשעתא דרמש ליליא

הסולם

מאמר

והרחחות משוטטים בעולם, ומודיעים לבני אדם בחלומם, דברים, מהם שקרים ומהם דברי אמת. ובני אדם נקשדים בשנתם. (ז) כד אתער רוחא וכו' : כשהתעורר רוח צפון, ונחלק הלילה, שלהבת יוצאת ומכה תחת כנפיו של התרנגול, והוא קורא. והקב"ה נכנס בגן עדן להשתעשע עם הצדיקים. ואז כרוז יוצא וקורא, וכל בני העולם מתעוררים במטתם, אלו שיש בהם התעוררות חיים, צומדים ממתתם לעבודת רבונם, ועוסקים בתורה ובתשבחות של הקב"ה עד שבא הבקר. (ח) כד אתי צפרא וכו' : כשבא הבוקר, כל הצבאות והמחנות של מעלה משבחים להקב"ה. ז"ש ברן יחד ככבי בקר. אז כמה שערים נפתחים לכל הצדיקים. והשער של אברהם, שה"ס החסד, נפתח בה בכנסת (דט"י דה ניב ע"ב * דף נ"ג ע"א)

ישראל, שהיא המלכות, לזמן לכל בני העולם, להנות מהחסדים. ז"ש ויטע אשל בבאר שבע. כי המלכות נקראת, באר שבע, ואברהם נטע בה אילן החסד. (ט) ומאן דלא יתער וכו' : ומי שלא יעורר רוחו לעבודת רבונו, באיזה פנים יקום לפני המלך, כשיעוררו עליו בדין, ויתפשן אותו בשלשלת, דהיינו שיאסרו אותו להביאו לדין, ולא תמצא לו זכות להנצל או כתוב, וכצפרים האחזות בפח כהם יוקשים בני אדם. ומטרם שיוצא האדם מעולם הזה, בכמה דינים גדונים הנפש עם הגוף, מטרם שנפרדו זה מן זה. ואין מי שישגיח על זה. (י) כההוא זמנא דמטא וכו' : בזמן ההוא כשמגיעה השעה שתהיה נפרדת הנפש מן הגוף, אין הנפש יוצאת מן הגוף, עד שתתגלה

מגופא לקבלהא. אי זכאה הוא, ם מתקשר בה ואתדבק בה. ואי לאו, שכינתא אזלא, והיא אשתארת, ואזלת ומתאבלא על פרישותא דגופא. מתלא אמרי. שונרא מאשא לא ן מתפרשא, חדדי לסכינא, ם אזלא אבתריה.

(יא) לבתר ן אתדנו תרווייהו על ידי דדומה. ן גופא אתדן בקברא עד דתב לעפרא, ונפשא באשא דגיהנם בכמה דינין, עד ההוא זמנא ן דאתגזר עלה לקבלא עונשא. בתר דקבילת עונשא, ומטי זמנא לאתדכאה, כדין ן אסתלקא מגיהנם, ואתלבנת מחובהא כפרזלא דאתלבן בנורא, וסלקין עמה, עד דעאלת לגנתא דעדן דלתתא, ואסתחי תמן באינזן מיא, ואסתחי בבוסמין דתמן. כד"א, ן מקטרת מר ולבנה. ן וקיימא תמן עד זמנא דאתגזר ן עליה לאתרחקא מאתר דיתבין ביה צדיקיא.

(יב) וכד מטא זמנא לסלקא, כדין סלקין עמה, ן דרגא בתר דרגא, עד דאתקריבת ן כקורבנא על מדבחא. הה"ד, זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו והובא אל הכהן, כהנא עלאה דלעילא, האי נפשא דלא אסתאבת כ"כ, בהאי עלמא, האי אית לה תקנתא, כגוונא דא. ואי לאו, ן מעוות לא יוכל לתקון וגר.

(יג) ן זאת תהיה תורת המצורע. ר' יצחק פתח, ן זורח השמש ובא השמש וגו'. האי קרא אתמר, ואוקימנא ליה בנשמתא דב"נ, בשעתא דהיא קיימא

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(י) (שיר ג) הקסיו קלו צ"א. כ) (קהלת א) לעיל פרשת תוריע אות קעו צ"ד. ד) לעיל אות א צ"א. (ט) (קהלת א) תולדות ז צ"ב. נדיקיא בתר וליג דאתגזר עלה לקבלא עונשא. ן אסתלקת. ן ל"ג מן וקיימא עד כדין באות י"ב. ן עלה. ן ל"ג דרגא בתר דרגא. א בקורבנא.

מאמר

הסולם

דינין הנפש וגוף

ומלאכים עולים עמה, עד שנכנסת לגן עדן התחתון, ומתרחצת שם במים, ומתרחצת בבשמים אשר שם. כש"א, מקטרת מר ולבונה. ועומדת שם עד הזמן שנגזר עליה להתרחק ממקום שיושבים שם הצדיקים, בג"ע העליון. (יב) וכד מטא זמנא וכו': וכשהגיע הזמן שתעלה לג"ע העליון, אז עולה עמה, מדרגה אחר מדרגה, עד שמתקרבת כקרוב על המזבח. דהיינו שעולית למ"ן להמלכות הנקראת מזבח. ז"ש, זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו והובא אל הכהן, דהיינו כהן העליון למעלה, שהוא מלאך מיכאל (כנ"ל צו אות קל"ו). זו היא נפש שלא נטמאה כל כך, בעולם הזה, זו יש לה תקנה, כעין זה שאמרנו, ואם לא, הרי זה מעוות לא יוכל לתקון וגר.

(יג) זאת תהיה תורת המצורע: ר' יצחק פתח, זורח השמש ובא השמש וגו'. מקרא

שתגלה עליו השכינה, והנפש, מתוך שמחה וחיבות השכינה, יוצאת כנגדה מן הגוף. אם צדיק הוא, הוא נקשר בה ומתדבק בה. ואם לא, השכינה הולכת ממנו, והנפש נשארת, והולכת ומתאבלת על פרידת הגוף. משל אומרים. החתול שאינו נפרד מן האש, חרד הסכין, וילך אחריו, כי ידמה לו שאחה הולך לחתוך בשר, וכך יפרד מן האש. אף כאן, כשהנפש אינה רוצה לצאת מן הגוף, נראית לה השכינה והיא יוצאת כנגדה, ונפרדת מן הגוף.

(יא) לבתר אתדנו תרווייהו וכו': אח"כ נדונו שניהם על ידי המלאך דומה. הגוף גדון בקבר עד שחזור לעפר, והנפש נדונית באש הגיהנם בכמה דינים, עד הזמן שנגזר עליה לקבל עונש. אחר שקבלה עונשה, הגיע הזמן שתטהר, אז היא עולה מגיהנם. היא מתלבנת מחטאיה כברזל המתלבן באש. (דפו"י דף נ"ג ע"א)

עמיה דב"נ בהאי עלמא, כדין, וזרח השמש. ובא השמש, בזמנא דנפיק ב"נ מהאי עלמא, ואשתכח בתשובה, כדין אל מקומו שואף זורח הוא שם, אי זכאה איהו, כד"א, ^א ובא השמש וטהר, ואחר יאכל מן הקדשים.

(יד) ת"ח, כל חובי עלמא, קב"ה מכפר עליהו, בתשובה, בר מההוא לישראל בישא, ^ב דאפיק שום ביש על חבריה. והא אוקמוה, דכתיב, זאת תהיה תורת המצורע, זאת היא תורתו של מוציא שם רע. רבי חייא אמר, כל מאן דאפיק לישראל בישא, אסתאבן ליה כל שיפוי, ^ו ויתחזי לסגרא, בגין דההיא מלה בישא סלקא ואתער רוחא מסאבא עלוי ואסתאב, אתי לאסתאבא מסאבין ליה, במלה דלתתא אתער מלה ^ג אחרא.

(טו) פתח ואמר, ^ט איכה היתה לזונה קריה נאמנה וגו'. מאן זהות מהימנא לבעלה, אהדרת לזונה. מלאתי משפט, משפט, ודאי דא קב"ה, צדק, דא ^ד כ"י, ^ה ובגין דאתערת מלה אחרא, אסתלק מנה קב"ה, ושריא בה רוחא דקטולי. הה"ד ועתה מרצחים. ומה ירושלם קרתא קדישא כך, שאר בני נשא עאכ"ו. הה"ד, זאת תהיה תורת המצורע.

(טז) רבי יהודה אמר, זאת תהיה ודאי לקבליה לאתפרעא מניה, דההוא מוציא שם רע, ביום טהרתו והובא אל הכהן, מאי קמ"ל. משמע, מאן דאית ליה לישראל בישא צלותיה לא עאלת קמי קב"ה, דהא אתער עליה רוחא מסאבא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ג) (ויקרא כב) משפטים מג צ"ח. (ט) (ישעיה א) כמרא דצניעותא יט צ"צ זהר חדש מז ט"ב של"ב. ^ב ודאפיק. ^ג מוסיף אחרא לעילא. ^ד קב"ה. ^ה בגין.

דרך אמת ו] וראוי להיות מוסגר.

הסולם

מאן דאפיק לישראל בישא

מאמר

הטומאה והוא נטמא. הבא לטמא מטמאים אותו. בדבר שלמטה נתעורר דבר אחר. (טו) פתח ואמר איכה וכי, פ"א. איכה היתה לזונה קריה נאמנה וגו'. היינו, א"י. מי שהיתה נאמנת לבעלה, חזרה ונעשית זונה. מלאתי משפט, משפט. הוא ודאי הקב"ה, צדק, זו היא כנסת ישראל, דהיינו המלכות, ומשום שנתעורר דבר אחר, שהט"א נתעורר בחטאם של ישראל, נסתלק הקב"ה שנקי משפט, ממנה, מהמלכות שנקראת צדק, ושורה בה רוח של מרצחים. ז"ש ועתה מרצחים. ומה ירושלים עיר הקודש כך, שאר בני אדם על אחת כמה וכמה. ז"ש, זאת תהיה תורת המצורע.

(טז) ר' יהודה אמר וכי: ז"א, זאת שהיא המלכות תחיה ודאי כנגדו להפרע ממנו, מאותו מוציא שם רע, כי מצורע, הוא אותיות

מקרא זה למדנו, והעמדנו אותו בנשמת האדם, שבשעה שנמצאת עם האדם בעולם הזה, אז זורח השמש. ובא השמש, הוא בזמן שאדם יוצא מעולם הזה, ואם נמצא בתשובה, אז אל מקומו שואף זורח הוא שם, אם צדיק הוא, הוא כש"א, ובא השמש וטהר, דהיינו בעת שבא השמש ונפטר מן העולם, הוא טהור, ואחר יאכל מן הקדשים.

(יד) ת"ח כל חובי וכי: בוא וראה, כל עונות העולם, הקב"ה מכפר אותם ע"י תשובה, חוץ מלשון הרע, שהוציא שם רע על חבירו. והרי העמידוהו, שכתוב זאת תהיה תורת המצורע, היינו זאת היא תורתו של מוציא שם רע. כי מצורע הוא אותיות מוציא דע. ר' חייא אמר, כל מי שמוציא שם רע, נטמאים כל אבריו, וראוי להסגר, משום שאותו דבור רע עולה ומעורר עליו את רוח (דס"ו דף ג"ב ע"א)

כיון דאהדר בתשובה וקביל עליה תשובה, מה כתיב, ביום טהרתו והובא אל הכהן וגו' וראה הכהן וגו'.

(יז) וצוה הכהן ולקח למטהר שתי צפרים חיות. ר' יצחק ור' יוסי הוו שכיחי קמיה דר"ש. יומא חד א"ל, עץ ארז הא ידיע, כד"א, (9) מן הארז אשר בלבנון, דהא ו ההוא עץ ארז, לא אשתרשן נטיעוי אלא בלבנון, והא אתמר. אזוב למה, ו ומאי הוא.

(יח) פתח ואמר, ולקח למטהר שתי צפרים חיות טהורות ועץ ארז ושני תולעת * ואזוב. ת"ח, ב"נ דמשתדל בפולחנא דמאריה, ואשתדל באורייתא, קב"ה שארי עלוי ושכינתא אשתתפא בהדיה. כיון דב"נ אתי לאסתאבא, שכינתא אסתלקת מניה, קב"ה אתרחיק מניה, וכל סטרא דקדושה דמאריה מרחקין מניה, ושארי עליה רוח מסאבא וכל סטרא דמסאבא, אתי לאתדכאה מסייעין ליה. בתר דאתדכי ואהדר בתשובה, ההוא דאסתלק מניה אהדר, ושארי עלוי. (יט) ת"ח, כתיב ולקח למטהר שתי צפרים חיות טהורות. כיון דאמר, שתי צפרים, לא ידענא דאינון חיות, אלא, הא אוקמוה, אבל חיות, חיות ממש. כד"א (10) וארא החיות, " לקבל אתר * דינקי מנייהו נביאי מהימני, ועץ ארז הא אתמר, ושני תולעת, סטר סומקא דגבורה דאשתתף בהדיה בקדמיתא. ואזוב, דא ו זעירא, דיניק לה לכ"י, ובג"כ, עץ ארז ואזוב, אזלן כחדא, ועל דא . ו' ו' כחדא אשתכחו, חד עלאה, וחד זעירא, וקריין לון, ו' עלאה, ו' תתאה. * וכלהו

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(9) (ויקרא יד.) (9) (מ"א ה) לעיל פרשת תוריע אות קיב צ"ר. (10) (יחזקאל א) חיי שרה מב צ"ב זהר חדש * ט"ד שליו לט ט"ד ש"ט סג ט"ב ש"א שכ"ד. ו הוא. ז ומה. ח לקביל. ט דיוקני. י ר"ו. כ וכלא.

מאמר

הסולם

שתי צפרים חיות

אותיות מוציא רע. ביום טהרתו והובא אל הכהן, מה מלמדנו. הוא, שמי שיש בו לשון הרע אין תפלתו נכנסת לפני הקב"ה, כי מתעורר עליו רוח הטומאה. כיון שחזר בתשובה וקבל עליו תשובה, מה כתוב, ביום טהרתו והובא אל הכהן וגו' וראה הכהן וגו'. (יז) וצוה הכהן ולקח למטהר וגו': ר' יצחק ור' יוסי היו מצוים לפני ר' שמעון. יום אחד אמר להם, עץ ארז הרי ידוע, שהוא ת"ת, שכתוב, מן הארז אשר בלבנון, כי עץ ארז ההוא, שהוא ת"ת, אין נטיעותיו משתרשות אלא בלבנון, שהוא בינה, וכבר למדנו זה. אבל אזוב, למה, ומה הוא. (יח) פתח ואמר ולקח וגו': פתח ואמר, ולקח למטהר שתי צפרים חיות טהורות ועץ ארז ושני תולעת ואזוב. בוא וראה, אדם העוסק בעבודת רבונג, ועוסק בתורה, הקב"ה 334 (דפו"י דף ג"ג ע"א *) דף ג"ג ע"ב

שורה עליו והשכינה מתחברת עמו. כיון שהאדם בא להטמא, השכינה מסתלקת ממנו, הקב"ה מתרחק ממנו, וכל צד הקדושה של רבונג מתרחקים ממנו, ורוח הטומאה שורה עליו וכל צד הטומאה, בא לטהר עוזרים אותו ואחר שנטהר חוזר בתשובה, חוזר אליו מה שנסתלק ממנו, דהיינו הקב"ה ושכינתו, ושורים עליו. (יט) ת"ח כתיב ולקח וגו': בוא וראה, כתוב ולקח למטהר שתי צפרים חיות טהורות. שואל, כיון שאמר, שתי צפרים, איני יודע שהן חיות, ולמה כתוב, חיות, ומשיב, אלא, כבר העמידוהו, אמנם חיות, פירושו חיות ממש. כש"א וארא החיות, שהם כנגד המקום שיונקים משם נביאים הנאמנים, דהיינו נצח והוד, שנקראים חיות תחתונים. ועץ ארז כבר למדנו, שהוא ת"ת, ושני תולעת, הוא צד

אהדרו לשריא עלוי בגין דהא אתדכי, ל לקבל אלין, לתתא, עץ ארו ואזוב ושני תולעת אשתכחו, בדכיותא דא, ותליין מאלין עלאין.

(כ) ר' יהודה ור' יצחק הוו אזלי בארחא. יתבו בההוא בי חקלא וצלו. בתר דסיימו צלותא קמו ואזלו. פתח ר' יהודה במלי דאורייתא. ואמר, עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר. עץ חיים, דא אורייתא, דאיהי אילנא עלאה, רבא ותקיף. תורה, אמאי אקרי תורה. בגין דאורי וגלי במה דהוה סתים דלא אתידע. חיים, דכל חיים דלעילא, בה אתכלילו, ומנה נפקין. למחזיקים בה, לאינן דאחדין בה, דמאן דאחיד באורייתא אחיד בכלא, אחיד לעילא ותתא. ותומכיה מאושר, מאן תומכיה. אלין אינן דמטילין מלאי, לכיסן של ת"ח, כמה דאוקמוה.

(כא) ותומכיה, זכי לנביאי מהימני דיפקון מניה. מאושר, אל תקרי מאושר, אלא מראשו, אינן תמכין, לאורייתא, מראשו ועד סופו. מראשו, דא רישא דכלא דאקרי ראש, דכתיב, מעולם נסכתי מראשו. וראש דא חכמה, דאיהי רישא לכל גופא, וגופא אתפשט ביה עד סיומא דשית סטרין, ותומכיה, כד"א,

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(א) (משלי ג) ב"א רכס צ"א. (ד) (משלי ח) תקוני (ז) לקביל. (ח) מוסיף לתתא מנייה. (ט) בשמא; ברביותא. (י) ל"ג ואמר. (יא) רברבא. (ב) ביה. (ג) אורייתא. (ד) דא. (ה) זר ת"ע קב:

ותומכיה מאושר

הסולם

מאמר

חיים, היא נקראת. משום שכל חיים העליונים נכללים בה, וממנה יוצאים. למחזיקים בה, לאלו שהם אחוזים בה, שמי שאחז בתורה אחז בכל, אחז למעלה ולמטה. ותומכיה מאושר, מי הם תומכיה. הם אלו המטילים מלאי, דהיינו שנותנים כסף לסחורה, לכיסם של תלמידי חכמים, שיסחרו עם הכסף, ויהיו שותפים בריח. כמו שהעמידהו.

צד האדום דגבורה שבשכינה שנשתתפה עמו בתחילה (כנ"ל אות י"ח). ואזוב זו היא ו' קטנה, שהוא יסוד, שמניק את כנסת ישראל, שהיא השכינה, ומשום זה, עץ ארץ ואזוב, שהם ת"ת ויסוד, הולכים יחד, כלומר שנחשבים כאחד. וע"כ ו' ו' נמצאים כאחד בשם הויה, כי ו' במבטא היא ו"ו, אחת היא עליונה, דהיינו ת"ת, ואחת היא קטנה דהיינו יסוד, וקוראים אותה, ו' עליונה, ו' תחתונה, וכולם, הקב"ה, שהוא ת"ת ויסוד, והשכינה, חארים לשרות עליו כבתחילה (כנ"ל אות י"ח) משום שנטהר, וכנגד אלו, שחחרים אליו, שהם ת"ת ויסוד והשכינה הם למטה, עץ ארו ואזוב ושני תולעת הנמצאים בסחורה הזו, שתלויים מאלו ספירות העליונות.

(כא) ותומכיה. זכי לנביאי וכי: ותומכיה, היינו שזוכים שיצאו מהם בניס הראויים להיות נביאים גאמנים. כי תורה רומזת לת"ת, שהוא גוף ז"א, ונצח והוד, שהם הנביאים, הם בחינת רגלין התומכים את הת"ת, שהיא התורה, כמו רגלים לגוף. וע"כ התומכים בתורה זוכים לבנים נביאים. מאושר, אל תקרא מאושר, אלא מראשו, שהוא אותיות מאושר, שנצח והוד תומכים בתורה, שהיא ז"א, מראשו עד סופו. כמו רגלין התומכים הגוף מראש עד סוף. מראשו, זה הוא ראש הכל שנקרא ראש, שכתוב, מעולם נסכתי מראשו. וראש זה הוא חכמה, שהוא ראש לכל הגוף, שהוא ח"ת, והגוף מתפשט בו עד סיום ששת הקצוות, שהם תגי

(כ) ר' יהודה ור' יצחק וכי: ר"י ור"י היו הולכים בדרך. ישבו בשדה התפללו. אחר שגמרו תפלתם קמו והלכו. פתח ר' יהודה בדברי תורה. ואמר, עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר. עץ חיים, זו היא התורה, שהיא אילן עליון גדול וחזק. תורה למה נקראת תורה. הוא משום שהיא מורה ומגלה מה שהיה סתום ולא נודע. (דפו"י דף נ"ג ע"ב)

(א) שוקיו עמודי שש. ו דאינון דמטילין מלאי לכיסן של ת"ח אינון תמכין לאורייתא מרישא עד סיומא דגופא, וכל מהימנותא, ביה תליא, ואתמך. חכי לבנין דיתחזון לנביאי מהימני.

(ב) רבי יצחק פתח, (ח) ויקרא אל משה וידבר יי אליו מאהל מועד לאמר. ויקרא אלף זעירא, אמאי. אלא בגין לאחזאה מאן הוא ההוא דקרא, ההוא דשרי במקדשא, וכדין זמין למשה, כמאן דזמין אושפיזא. הכא א' זעירא, התם א' רבתא, אדם שת אנוש. ו דא שלימו דכלא.

(ג) ת"ח, מה בין משה לאהרן, הי מנייהו עלאה. אלא משה עלאה, משה שושבינא דמלכא, אהרן שושבינא דמטרוניתא. מתל למלכא דה"ל מטרוניתא עלאה. מה עבד. יהב לה שושבינא לתקנא לה ולאסתכלא במלי דביתא. וע"ד, כד עייל שושבינא דא למלכא, לא עייל אלא עם מטרוניתא, הה"ד, בזאת יבא אהרן וגו'.

(ד) משה שושבינא למלכא, בגי"כ אזדמן כאושפיזא, ה ולבתר, וידבר יי אליו. אהרן הוא שושבינא למטרוניתא, וכל מלוי הוו, לפייסא למלכא במטרוניתא, ויתפייס מלכא בהדה. וע"ד בגין דאיהו, שושבינא א' לה שוי

מסורת ההור

חלופי גרסאות

(ט) (שיר ה) חלק ג' סו. ז : קלו. קלט. קמא. קמב. ר. אלין אינון. ש ל"ג דא ; מוסיף אדם דא ; התם דא רלו. תקוני זור תייב כז : תי"ח לא : תכ"ה ע : ת"ס קו- זור חוש מ ט"ב שמי"ו. (ח) (ויקרא א) וירא מה צ"ב

מאמר

הסולם

שושבינא ומלכא שושבינא דמטרוניתא

חגיית נהיי. וחומכית, הוא כש"א, שוקיו עמודי שש, שהם נצח והוד, כי אלו המטילים מלאי לכיסם של תלמידי חכמים הם תומכים בתורה מראש עד סיום הגוף, שהוא יסוד, וכל האמונה, שהיא המלכות, תלויה בו, בגוף, שהוא התורה, ונתמך, חוכה לבנים שיהיו ראויים להיות נביאים נאמנים.

(כ) רבי יצחק פתח וכו' : ריי"ט, ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר. שואל, כחוב, ויקרא עם אלף קטנה. למה. ומשיב, אלא הוא כדי להראות מי הוא שקרא אל משה, שהוא אותו השורה במקדש, שהיא המלכות, ואז הומינה את משה אליה, כמי שמזמין אליו אורח. כחוב כאן א' קטנה, ושם כחוב א' גדולה, דהיינו אדם שת אנוש. כי א' גדולה היא בינה שהיא שלמות הכל. אותיות קטנות הן במלכות אותיות גדולות הן בבינה.

(ג) ת"ח מה בין וכו' : ברא וראה, מה בין משה לאהרן, איזה מהם הוא עליון. ומשיב, אלא משה הוא עליון, כי משה הוא שושבינו

של המלך, אהרן הוא שושבינה של המלכה. משל למלך שהיתה לו מטרוניתא עליונה. מה עשה. נתן לה שושבין שיתקן אותה וישגיח בדברי הבי"ח. וע"כ, כשכנס השושבין אל המלך לא נכנס אלא עם המטרוניתא, ז"ש, בזאת יבא אהרן. דהיינו עם המלכות הנקראת זאת, להיותו שושבין שלה. שושבין פירושו ריע, כי ולאמנון ריע מתרגם שושבינא. ועל פי רוב משתמשים בתואר זה אצל חתן וכלה. דהיינו שושביני החתן שושביני הכלה.

(ד) משה שושבינא למלכא וכו' : משה היה שושבין אל המלך, ומשום זה נודמן אל המלכות כמו אורח, שוי"ט ויקרא עם אלף קטנה (כ"ל אות כ"ב) ואח"כ, וידבר ה' אליו. אהרן הוא שושבין של המטרוניתא, דהיינו להמלכות, וכל דבריו היו, לרצות את המלך על המלכה, ויתרצה המלך עמה. וע"כ בשביל שהוא, אהרן, הוא שושבינה של המלכה שם דירתו עמה, לתקן הבית ולהשגיח תמיד בדברי הבית. וע"כ נתתקן כעין של מעלה, כמו חסד דז"א, ונקרא כהן גדול מאין לנו, כי

מדוריה בהדה, לתקנא ביתא ב ולעיינא תדיר במלי דביתא. וע"ד אתתקן כגוונא
 לדעילא, ואקרי כהן גדול. מ"ל. דכתיב (א) אתה כהן לעולם על דברתי מלכי צדק.
 (כה) ובג"כ כל ג מה דאצטריך מבי מלכא, נטיל, ולית מאן ד דימחי בידיה.
 וע"ד הוא קאים לדכאה לכל אינון דעאלין לבי מטרוניתא, בגין דלא (ז) ישתכח
 מסאבא באינון בני היכלא. ובג"כ כתיב, ולקח למטהר שתי צפרים וגו'.
 (כו) רבי יהודה פתח ואמר, (ח) יושב בשמים ישחק יי ילעג למו. יושב
 בשמים ישחק, דא (ה) יצחק דאתי מסטרא דחמרא, נהיר בקדמיתא, וחייך, ולבתר
 זעים ותריך. הה"ד יושב בשמים ולא כתיב, יושב שמים. ישחק, נהיר וחייך.
 ועל דא דינא נהיר וחייך, להו לרשיעייא.

(כז) ולבתר מה כתיב, אז ידבר אלימו באפו ובחרונו יבהלמו. וכך ו ארחי
 דחייביא, קב"ה נהיר להו בהאי עלמא, ונהיר לון אנפין כחמרא, דנהיר
 בקדמיתא, ולבתר זעים וקטיל. וקב"ה משך לון לחייביא, אי יהדרון לקבליה,
 יאות, ואי לא שצי לון מההוא עלמא דאתי, ולית לון ביה חולקא, וישתצון
 מכלא. אתון לאתדכאה, מסייעין לון. וקב"ה מדכי לון וקריב לון לגביה, וקארי
 עלייהו שלום. הדא הוא דכתיב (א) שלום שלום לרחוק ולקרוב וגו'.
 (כח) ואשה כי יזוב זוב דמה ימים רבים בלא עת נדתה וגו'. ר' חייא

חלומי גרסאות

מסורת הזהר

(א) (תהלים קי) משפטים נו צ"ת. ב) (תהלים ב) ב ולשיסא. ג מאן. ד דמחי. ה ל"ג יצחק. ו ארחי.
 בשלח פט צ"ג. ז) (ישעיה נו) הקסהיו ע"ב צ"א.
 ז) חלק ב רב

ואשה כי יזוב זוב דמה

הסולם

מאמר

שפירושו מבלבל, כי על, מרדף אמרים,
 מהרגם, דטרך במלוי. וכן על יעשה מדחה,
 מתרגם יעבד טרכנותא. שפירושו בלבל.
 (כו) ולבתר מה כתיב וכו' : ואח"כ מה
 כתוב, אז ידבר אלימו באפו ובחרונו יבהלמו.
 שכך דרכיהם של הרשעים, שהקב"ה מאיר
 להם בעולם הזה, ומאיר להם פנים כמו היין,
 שמאיר בתחילה, ואח"כ זועם והורג והקב"ה
 מושך אליו את הרשעים, שיחזרו בתשובה,
 אם חוזרים אליו, טוב, ואם לא, הוא מכלה
 אותם מעולם הבא, ואין להם חלק בו, ויכלו
 מכל. אם באים לטהר, עוזרים אותם. והקב"ה
 מסהר אותם ומקרבים אליו, וקורא עליהם
 שלום. ז"ש שלום שלום לרחוק ולקרוב וגו'.
 (כח) ואשה כי יזוב זוב וגו' : רבי חייא
 פתח ואמר, הגה יום בא לה' חלק שללך
 בקרבך. מקרא זה כך היה צריך לומר, הגה
 יום יבא, מהו, הגה יום בא. ומשיב. אלא
 הוא כבוד בא, מטרים שנברא העולם, דהיינו
 המלכות, שממנה כל הדינים, והוא יום שבו
 יעשה

כי כתוב אתה כהן לעולם על דברתי מלכי
 צדק. שפירושו, שהחסד, הוא כהן לעולם, כדי
 לתקן המלכות, שנקראת מלכי צדק.
 (כה) ובג"כ כל מה וכו' : ומשום זה
 כל מה שהיה צריך מבית המלך, לקח, ואין
 מי שיעכב בידו. וע"כ הוא עומד לטהר כל
 אלו הנכנסים לבית המלכה, כדי שלא ימצא
 טמא באלו בני ההיכל. ומשום זה כתוב, ולקח
 למטהר שתי צפרים וגו'.
 (כו) רבי יהודה פתח וכו' : ר"פ ואמר,
 יושב בשמים ישחק ה' ילעג למו. יושב
 בשמים ישחק, זה יצחק, הבא מצד יין,
 המאיר וצוחק בתחילה, ואח"כ זועם ומבלבל.
 ז"ש יושב בשמים ישחק ולא כתוב יושב
 שמים. כי שמים הוא ז"א הכולל חג"ת נה"י,
 ואלו היה כתוב יושב שמים הייתי אומר שזה
 ד"א, אבל כתוב יושב בשמים, דהיינו קצה
 אחד מן השמים, שהוא גבורה, ומדת יצחק,
 ישחק, היינו שמאיר וצוחק. וע"כ הדין מאיר
 וצוחק, להם, לרשעים. תריך, הוא כמו טריך
 (ושו"י דף ב"ג ע"ב י" דף נ"ד ע"א)

פתח ואמר, ה) הנה יום בא ליי וחלק שללך בקרבך. האי קרא הכי מבעי ליה, הנה יום יבא, מאי, הנה יום בא. אלא שכבר בא, עד לא אברי עלמא, והוא יום דביה, יעביד דינא לחייביא. והוא יום דביה יתפרע קב"ה מאינן דעקון לון לישראל. האי יום בא וקאים קמי קב"ה, ותבע מניה למעבד דינא ולשצאה כ עכו"ם, ואתיהיב ליה רשו, כד"א ו) ואספתי את כל הגוים אל ירושלם למלחמה וגו'.

כט) רבי יצחק אמר, תרין יומין אינן לקב"ה, חד שארי עמיה, וחד אתי לקמיה, ובאלין עביד קב"ה קרבין בכלא. וכד האי יומא, אתי לאגחא קרבא, אזדווג בההוא יומא אחרא, ונטיל זיינין על זייניה, ואגח קרבא בכלא, ז) באינן ו ראמין ונמוכין. הה"ד ו) כי יום ליי צבאות, על כל גאה ורם ועל כל נשא ושפל.

ל) רבי שמעון אמר, ואשה כי יזוב זוב דמה וגו'. היינו דכתיב, מ) חרב ליי מלאה דם. מלאה דם ודאי, דכתיב כי יזוב זוב דמה ימים רבים. בלא עת נדתה, היינו דכתיב, ו) וישקוד יי על הרעה ויביאה עלינו. דתנינן, קב"ה אקדים פורענותא לעלמא, חייביא מקדמין פורענותא בחוביהון למיתי לעלמא, או כי תזוב על נדתה. כ) היינו ו) ויספתי ליסרה אתכם, מהו ויספתי ליסרה. אוסיף דינא על דינא, ואתן דמא על דמא, יתיר על מה דאית בההוא חרב ליי מלאה דם.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ה) (זכריה יד) שמות קי צ"ג. ו) (שם) וירא קמו צ"ג תקונים חדשים קיג ט"א שכ"ג. ז) (ישעיה ב). ח) (ישעיה לד) לעיל אות ד צ"ד. ט) (דניאל ט) שמות דרך אמת ז) באותן גבוהים ורמים ושפלים.

ז עבד; כו אקדים. ח עמין. ט רמיאן. י כו מיתני. כ הה"ד.

סד צ"ח. ו) (ויקרא כו) חלק ג' קטו. זהר חדש כס ס"ד שרין

מאמר

הסולם

ואשה כי יזוב זוב דמה

ל) רבי שמעון אמר וכו': רש"א. ואשה כי יזוב זוב דמה וגו'. היינו שכתוב, חרב לה' מלאה דם. שהיא המלכות הנקראת חרב, ונקראת אשה. מלאה דם ודאי, דהיינו דינים, שכתוב, כי יזוב זוב דמה ימים רבים. בלא עת נדתה. היינו שכתוב, וישקוד יי על הרעה ויביאה עלינו. שלמדנו, שהקב"ה מקדים העונשים לעולם, לפני זמנס, שהרשעים גורמים בעונותיהם שיקדימו העונשים לכוא לעולם. שז"ס בלא עת נדתה, או כי תזוב על נדתה. היינו ויספתי ליסרה אתכם. מהו ויספתי ליסרה. היינו אוסיף דין על דין, ואתן דם על דם, יותר ממה שיש. בחרב לה' מלאה דם. דהיינו יותר דינים ממה שיש במלכות עצמה, שז"ס כי תזוב על נדתה, שיזובו דינים יותר ממה שיש בנדתה, שהט דיניה עצמה.

כתיב

יעשה דין לרשעים. והוא יום שבו הקב"ה יהיה נפרע מאותם שהצירו לישראל. יום הוה בא ועומד לפני הקב"ה, ונושה ממנו לעשות דין ולכלות העכו"ם, וניתנה לו רשות. כש"א ואספתי את כל הגוים אל ירושלם למלחמה וגו'.

כט) ר' יצחק אמר וכו': ר"א. ב' ימים הם להקב"ה, אחד הוא השורה עמו, דהיינו גבורה, ואחד הוא שבא לפניו, דהיינו מלכות, ובאלו השנים עושה הקב"ה מלחמות בכל וכשיום זה, מלכות, בא לעשות מלחמה, מתחבר ביום האחר, שהוא גבורה דז"א, ולוקח נשק של גבורה דז"א על הנשק של עצמו, כי יום לה' צבאות, על כל גאה ורם ועל כל נשא ושפל.

(ספרי דף ג"ד ע"א)

(לא) כתיב, ^ו לא אוסיף לקלל עוד את האדמה בעבור האדם. מהו לא אוסיף. אלא, לא אתן עוד תוספת לההוא חרב, אלא כגוונא דיכיל עלמא למסבל. והא כתיב ויספתי. אלא ליסרה כתיב, ולא לשיצאה. הה"ד, או כי תזוב על נדתה. (לב) כל ימי זוב טומאתה. מהו כל ימי זוב טומאתה. אלא חייביא מסאבין בחוביהון לגרמיהון, ומסאבין לאתר אחרא, כד"א, ^ז כי את מקדש יי טמא. ואתער רוח מסאבא עליהו. ^ח ולזמנא דאתי, זמין קב"ה לדכאה להו לישראל ולאעברא לההוא רוחא מסאבא מעלמא. דכתיב, ^ט לא יוסיף יבא בך עוד ערל וטמא. וכתיב ^י ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ. מן הארץ ודאי.

(לג) ר' חזקיה הוה יתיב קמיה דר' אלעזר, ליליא חד קמו בפלגות ליליא למלעי באורייתא. פתח רבי אלעזר ואמר, ^{יא} ביום טובה היה בטוב וגו' גם את זה לעומת זה עשה האלהים וגו'. ביום טובה היה בטוב, בזמנא דאסגי קב"ה חסד בעלמא, בעי בר נש למיהך בשוקי ולאתחזאה קמי כלא, דהא כד שארי טיבותא דקב"ה בעלמא, בכלא שארי, ובכלא עביד טיבו ואסגי ליה בעלמא. ובג"כ, יתחזי ב"נ באתגליא בשוקי, ויעביד טיבו דלשרי עליה טיבו אחרא. הדא הוא דכתיב ביום טובה היה בטוב. היה בטוב ודאי.

(לד) וביום רעה ראה. לא כתיב וביום רעה היה ברע, אלא, ביום רעה ראה. דהא בשעתא דדינא תליא בעלמא, לא לבעי ליה לאיניש לאתחזאה בשוקא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(כ) (בראשית ח) ב"ב רבג צ"ג זהר חדש כב ט"ב ל מאן דאתי לאסתאבא מסאבין ליה ודאי וליג מן ש"ג. (ל) (במדבר יט) לעיל פרשת תזריע אית צב ולזמנא עד סוף האות. (מ) (ישעיה גב) וישלח מד צ"א. (ו) (זכריה יג) ב"ב ר צ"ז. (ז) (קהלת ז) שמות פה צ"ל.

ביום טובה היה בטוב

הסולם

מאמר

רוח הטומאה אעביר מן הארץ. מן הארץ ודאי. (לג) ר' חזקיה חוה וכו': ד"ח היה יושב לפני ר' אלעזר. לילה אחד קמו בתצות לילה לעסוק בתורה. פתח רבי אלעזר ואמר, ביום טובה היה בטוב וגו' גם את זה לעומת זה עשה האלקים וגו'. ביום טובה היה בטוב. היינו בזמן שהקב"ה מרבה חסד בעולם. צריך האדם ללכת בשוק ולהראות לפני כל. כי כשטובו של הקב"ה שורה בעולם, שורה בכל. ועם הכל עושה חסד ומרבה אותו בעולם. ומשום זה, יתראה האדם בשוק בגלוי, ויעשה חסד כדי שישרה עליו חסד אחר שלמעלה. ז"ש ביום טובה היה בטוב. היה בטוב ודאי. (לד) וביום רעה ראה: לא כתוב. וביום רעה היה ברע, ע"ד שכתוב ביום טובה היה בטוב. אלא, ביום רעה ראה. היינו, כי בשעה שהדין תולה על העולם, אין אדם צריך להתראות בשוק וללכת יחידי בעולם. כי כשהדין

(לא) כתיב לא אוסיף וגו': כתוב, לא אוסיף לקלל עוד את האדמה בעבור האדם. מהו, לא אוסיף. אלא, פירוש, לא אתן עוד תוספת דינים לחרב הזו, שהיא המלכות, אלא באפן שיוכל העולם לסבול. שואל, והרי כתוב ויספתי, הרי שנותן תוספות דינים למלכות. ומשיב, אלא, ויספתי ליסרה כתוב, ולא לכלות. דהיינו שמוסיף רק בשיעור שיוכל העולם לסבול. ז"ש, או כי תזוב על נדתה, שתזוב דינים יותר ממה שיש בה עצמה.

(לב) כל ימי זוב טומאתה: מהו, כל ימי זוב טומאתה. ומשיב, אלא הרשעים מטמאים את עצמם בעונותיהם, ומטמאים גם למקום אחר, כש"א, את מקדש ה' טמא. ונתעורר עליהם רוח הטומאה. ולעתיד לבא, עתיד הקב"ה לטהר את ישראל ולהעביר את רוח הטומאה ההוא מן העולם. שכתוב, לא יוסיף יבא בך עוד ערל וטמא. וכתוב, ואת

ולמיהך יחידאה בעלמא. דהא כד דינא שריא בעלמא, על כלא שארי. ומאן דפגע ביה, ואערע קמיה, יתדן בההוא דינא. וכדין כתיב, (ט) ויש נספה בלא משפט. דהא משפט אסתלק מצדק, ולא שריין דא בדא על עלמא. ועל דא ראה. ראה והוי נטיר, אשגח ועיין לכל סטר. והוי ידע, דבכלהו שריא דינא, ולא תפוק לבר, ולא תתחזי בשוקא, בגין דלא ישרי עלך. מ"ט. בגין דגם את זה לעמת זה עשה האלהים. כמה דכד שארי טיבו בעלמא שארי על כלא, כך, כד שריא דינא בעלמא שארי על כלא, ומאן (ח) דאערע ביה אתפס.

(לה) ת"ח, כד דינא שריא בעלמא, כמה סייפין תליין, דנפקי מההוא חרב עלאה, וזקפין רישא וחמן דהא ההוא חרב עלאה סומקא, מלייא דמא בכל סטריין, כדין גזרין גימוסין. וכמה סייפיא אתערן, כד"א, (ט) איש חרבו על ירכו. וכתיב, (ז) וחרבו שלופה בידו. וכלהו משתכחי למעבד דינא. ומאן דיערע בהו אתזק. כתיב, (ז) הנה נא מצא עבדך חן בעיניך ותגדל חסדך וגו'. מ"ט, בגין דבכל אתר דדינא שריא בכלא שריא, בין במתא בין במדברא, ובסחרנא דמתא.

(לו) תו פתח ואמר, (ח) שימני כחותם על לבך וגו'. שימני כחותם, כנסת ישראל אמרה דא לקב"ה. שימני כחותם, מאן הוא חותם. דא חותם דגושפנקא דקשוט. כחותם על לבך, דא חותם של תפלין, דאנח ב"נ על לביה. כחותם

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

(ט) (משלי יג) ויקהל יא צ"ב. (פ) (שיר ג) תרומה ח ל"ג מן כד עד ומאן. נ סטירין סייפין וכמה רכז צ"צ. (ז) (יהושע ה) שמות קיא צ"ר. (ק) (בראשית יט). (ח) (שיר ח) ויחי רלב צ"א. (ח) (שיר ח) ויחי רלב צ"א. דרך אמת ח] ימי שפוגע בו.

מאמר

הסולם

שימני כחותם על לבך

מלאה דם מכל הצדדים, דהיינו דינים, או הן גזרות גזרות. וכמה מיני חרבות מתעוררות, ז"ש, איש חרבו על ירכו. וכתוב, וחרבו שלופה בידו. וכולן נמצאות לעשות דין. ומי שיפגוש אותם ינוק. כתוב, הנה נא מצא עבדך חן בעיניך ותגדל חסדך וגו' לא אוכל להמלט ההרה וגו'. מהו הטעם שהיה מפקד להמלט ההרה. הוא משום שבכל מקום ששורה הדין, הוא שורה בכל. בין בעיר בין במדבר ומסביב לעיר.

כשהדין שורה בעולם, שורה על הכל. ומי שפוגע בו, במלאך המשחית, ונפגש לפניו, נדון באותו הדין. ואז כתוב, ויש נספה בלא משפט. כי משפט שהוא נסתלק מצדק שהוא המלכות ואינם שורים זה בזה להשפיע לעולם. וע"כ נאמר ראה, היינו ראה היה שמור, היה משגיח ומעיין לכל צד. והוי יודע, שבכולם שורה הדין, ואל תצא לחוץ, ולא תתראה בשוק, כדי שהדין לא ישרה עליך. מהו הטעם. הוא משום דגם את זה לעומת זה עשה האלקים. שכמו כששורה טוב על העולם שורה על הכל, כך, כששורה דין בעולם שורה על הכל, ומי שיפגוש בו יהיה נתפש.

(לו) תו פתח ואמר וכי: עוד פתח ואמר, שימני כחותם על לבך כחותם וגו'. שימני כחותם, כנסת ישראל, שהיא המלכות, אמרה את זה להקב"ה. שימני כחותם, מה הוא חותם. זה הוא חותם הטבעת של אמת, כחותם על לבך, זה הוא חותם של תפלין, שהאדם מניח על לבו. כחותם על זרועך, זו היא

(לה) ת"ח כד דינא שריא בעלמא, כמה סייפין תליין, דנפקי מההוא חרב עלאה, וזקפין רישא וחמן דהא ההוא חרב עלאה סומקא, מלייא דמא בכל סטריין, כדין גזרין גימוסין. וכמה סייפיא אתערן, כד"א, (ט) איש חרבו על ירכו. וכתיב, (ז) וחרבו שלופה בידו. וכלהו משתכחי למעבד דינא. ומאן דיערע בהו אתזק. כתיב, (ז) הנה נא מצא עבדך חן בעיניך ותגדל חסדך וגו'. מ"ט, בגין דבכל אתר דדינא שריא בכלא שריא, בין במתא בין במדברא, ובסחרנא דמתא.

על זרועך, דא יד כהה, דמנח בההוא זרוע, ומנו יצחק. וכ"י קאמר שימני כחותם, חותם מבעי ליה, מאי כחותם. כאינון תפלין דרישא, דאתי שבחא לכל גופא. ועל דא תפלין בזרוע, על הלב, ובדא אשתכח בר נש שלים כגוונא דלעילא. (לז) כי עזה כמות אהבה. מאי כי עזה כמות. אלא ^ט לא אשתכח קשיותא בעלמא, ^פ כמה דפרישו דנפשא מגופא, כד בעיין לאתפרשא. ^צ כך אהבת כנסת ישראל לקב"ה, דלא אתפרשן לעלמין. ובג"כ תפלה של יד, ^ק אתקשרא בזרוע, לקיימא דכתיב, ^ס שמאלו תחת לראשי.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

^פ מוסיף אלא כמה. ^צ וע"ד. ^ק לאתקשרא.

(שיר ב) ב"א רלה צ"א.

דרך אמת ^ט לא נמצא דבר קשה בעולם כפרישת הנפש מן הגוף כשצריכין להתפרש זה מזה.

הסולם

שימני כחותם על לבך

מאמר

גושפנקא, וז"א הי"ס קשומ, ומלכות הי"ס חותם. וז"ש, מאן הוא חותם. דא חותם דגושפנקא דקשומ. דהיינו המוחין דהארץ. החכמה, הכוללים ישויות וז"א ומלכות. כמבואר. וכשהמלכות מקבלת המוחין האלו, היא מקבלתם מב' בחינות שבוז"א. א' מקו האמצעי. ב' מקו שמאל. וז"ש, דא חותם של תפלין, דאנח בר נש על לביח, שהוא כנגד המלכות המקבלת אלו המוחין מבחינת הלב דז"א, שהוא קו האמצעי. כחותם על זרועך דא יד כהה, שהיא מלכות. דמנח בההוא זרוע, ומנו יצחק, שהוא קו שמאל דז"א שהמלכות מקבלת ממנו. בסו"ה שמאלו תחת לראשי. וז"ש כחותם, כאינון תפלין דרישא. שהם המוחין דג"ר דז"א הנקראים תפלין של ראש, שהם המקבלים ראשונים המוחין האלו. דאתי שבחא לכל גופא, שהם מאירים לכל הגוף דז"א, דהיינו הן לימין והן לשמאל. וע"ד תפלין בזרוע, על הלב. כי מקבלת מב' בחינות דגוף דז"א, מלב שהוא קו האמצעי. ומזרוע, שהוא קו שמאל.

היא יד כהה, דהיינו מלכות, שמניה על הזרוע ההיא, ומי היא, היא יצחק. קו שמאל דז"א. וכנסת ישראל אומרת שימני כחותם, חותם היתה צריכה לומר, מהו כחותם, ומשיב, שהפירוש הוא, כאלו התפלין של ראש, שנקראים חותם, שמהן בא שבת, דהיינו מוחין, לכל הגוף. וע"כ התפלין הן בזרוע, ועל הלב, ובה נמצא האדם שלם כעין של מעלה.

ביאור הדברים. המוחין דז"א נקראים עזקא דכ"א, דהיינו טבעת טהורה. שהוא על שם שהאורות שבהם נקראים אירא דכ"א. והמוחין דישויות נקראים עזקא סתם. ובעת שמאירה בהם הארת החכמה, הם נקראים גושפנקא דקשומ, דהיינו טבעת של אמת. כי הארת החכמה שבטבעת, מעבירה כל הקליפות המשקרות בשמא דמלכא, והאמת נגלית. וסו"ה תתן אמת ליעקב, שאין מוחין אלו מתגלים אלא ע"י קו האמצעי, שנקרא יעקב. ומבחינת המלכות, נקראים המוחין ההם חותם, מב' טעמים, א) שהיא אחרית הספירות ודומה לחותם הבא בשולי המכתב. ב) מפני שמוחין אלו אינם מגולים אלא בה, ומאירים רק ממנה ולמעלה. ומבחינה זו היא חותם המלך. בדומה למלך היושב בהיכלו, ובני המדינה מכירים בחותם שלו, וכשרואים חותם שלו על פקודותיו, דומה עליהם, כמו שרואים את המלך עצמו. ולפיכך נקראים המוחין ההם בדרך כלל חותם דגושפנקא דקשומ. הכוללים ישויות וז"א ומלכות. שישויות הי"ס

(לז) כי עזה כמות אהבה : שואל, מה כי עזה כמות, ומשיב, אלא שאין עוד דבר קשה כזה בעולם, כפרידת הנפש מן הגוף. בשעת מיתו, כשצריכים להפרד. כך היא אהבת כנסת ישראל להקב"ה, שאינם נפרדים לעולם. ומשום זה תפלה של יד, שהיא המלכות, מתקשרת בזרוע, שהיא קו שמאל דז"א, לקיים מה שכתוב, שמאלו תחת לראשי.

קשה

לח) קשה כשאל קנאה. בכל דרגין דגיהנם, לא ר אית קשיא כשאל, דנחית לתתא מנייהו, בר ההוא דרגא דאקרי אבדון, ודא ודא אשתתפו כחדא. ודא קשיא להו לחייביא מכלא. כך, קשה כשאל קנאה, דלית קנאה אלא ברחימותא, ומגו רחימותא אתי קנאה, ומאן דקני לההוא דרחים יתיר, קשיא ליה ׀ לאתפרשא מניה מההוא דרגא דאקרי שאל, דאיהו קשיא מכל דרגין דגיהנם.

לט) רשפיה רשפי אש שלהבת יה. ומאן איהו שלהבת יה, דא אשא דנפיק מגו שופר, כליל מרוחא ומיא. ומגו ההוא שלהובא כד מתלהטא בכ"י, אוקיד עלמא ׀ בשלהבותא בקנאה דקב"ה, ובשעתא דהיא מקנאה ליה, ווי דאערע בשלהוביתא, דאיהו יתוקד בהו.

מ) תו פתח ואמר. ׀ מים רבים לא יוכלו לכבות וגו'. מים רבים דא ׀ דרועא ימינא, דבעי לקשרא ביה קשרא דתפלה על דרועא שמאלא, לקיימא וימינו תחבקני. ד"א, מים רבים, דא ׀ הוא נהר עלאה, דמניה נפקין ׀ נהרין

מסורת ההר

חלופי גרסאות

׀ (שיר ה) ויחי ולד צ"א

ד אחקשי; מוסיף אית קשיא מכלא. ׀ ל"ג לאתפרשא מניה. ׀ בשלהביתא. א דרועא. ב ל"ג הוא. ג נהרין.

מאמר

הסולם

שימני כחותם על לבך

שמאל, ואע"פ שכבר כלול מכל הקוין, מכל מקום בעת שתופיע הארת החכמה, אינה מתגלית רק על דינים (כנ"ל פקודי אות שע"ו) שה"ס שלהבת יה. ובעת גילוי הדינים יש מיעוט אהבה, ואז אומרת המלכות קשה משאל קנאה וגו'.

מ) תו פתח ואמר וכר: עוד פתח ואמר. מים רבים לא יוכלו לכבות וגו' מים רבים אלו הם זרוע הימין, שהוא חסד, שעמו צריכים לקשר קשר התפילין על זרוע השמאל, לקיים וימינו תחבקני. כי אין הארת חכמה שבשמאל מאירה אלא אם כן תתלבש בחסדים שבימין. (כנ"ל ב"ב דף מ"ז ד"ה נפיק) פירוש אחר. מים רבים, זה הוא נהר העליון. שהוא בינה, שממנו יוצאים אורות לכל צד. לימין ולשמאל, וכולם נזילים ונמשכים ממנו. כש"א, מקולות מים רבים. דהיינו מאלו הקולות של מים רבים, שהם ספירות דז"א, ז' קולות, היוצאים ונמשכים ממנו. מן נהר העליון, שהוא בינה, ונהרות, הוא כש"א, נשאו נהרות וגו'. דהיינו ספירות דז"א.

פירוש. כי נתבאר לעיל (ב"א דף נ"ז ד"ה זח) שהימין השמאל הם במחלוקת ורוצים לבטל זה את זה, ע"ש. ח"ש בפירוש הראשון

לח) קשה כשאל קנאה: בכל מדרגות הגיהנם, אין מקום קשה כשאל, שהוא יורד למטה מכל המדרגות, חוץ ממדרגה שנקראת אבדון, שהיא למטה משאל, וזו וזו מתחברות יחד, והם קשים לרשעים יותר מכולן. כך, קשה כשאל קנאה, שאין קנאה אלא מתוך אהבה, ומתוך האהבה באה קנאה, שמקנא על מיעוט האהבה. כמו וקנא את אשתו, ומי שמקנא לאותו שאוהב ביותר, קשה לו יותר מהמדרגה שנקראת שאל, שהיא קשה מכל המדרגות שבגיהנם, להפרד ממנו.

לט) רשפיה רשפי אש שלהבת יה: שואל, ומה היא שלהבת יה. ומשיב, זו היא אש היוצאת מתוך השופר, שכלול מרוח ומים. היינו הארת חכמה היוצאת מקו שמאל שה"ס אש, שבבינה הנקראת שופר, שהאש הזה שהוא קו שמאל, כלול ג"כ מבי קוין שלה, מקו האמצעי שנקרא רוח, ומקו ימין שנקרא מים. ומתוך שלהבת היא המתלהט בכנסת ישראל, שהיא המלכות, שורפת העולם בשלהבת הקנאה להקב"ה, ובשעה שהיא מקנאת לו, אוי לו למי שיפגוש בשלהבת הזו, כי שורפת אותם.

פירוש. הארת החכמה מקובלת בעיקר מקו (דסו"י דף נ"ד ע"ב)

לכל עבר, וכלהו נגדין ואתמשכן מניה. כד"א, א מקולות מים רבים. מאינן קולות דמים רבים, דנפקן ואתמשכן מניה. ונהרות, כד"א, נשאו נהרות וגר. מא) אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה, דרחים כ"י לקודשא בריך הוא, יבוזו לו. ב) בוז יבוזו לו, יבוז מבעי ליה, מאי יבוזו לו. אלא, אם יתן איש, דא קודשא ב"ה. את כל הון ביתו, כד"א ג) כל הון יקר ונעים. באהבה, דכ"י לגביה, ולא לאתקשרא בהדה, בוז יבוזו לו, כל אינון * אוכלוסין וכל אינון משריין דלעילא, לההוא הון יקר, דהא לית רעותא לכלהו אלא בשעתא דכ"י מתקשרא ביה בקב"ה, ומתעטרא בהדיה, כדין כל אינון אוכלוסין, וכל אינון משריין, וכלהו עלמין כלהו בחדו, בנהירו, בברכאן, ד ועל דא אמר שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני.

מב/א) מאן דאנח תפלין, כד מנח תפלה של יד, בעי לאושטא דרועא שמאלא, לקבלא לה לכ"י, ולקשרא קשרא עם ימינא, בגין לחבקא לה, לקיימא דכתיב, שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. לאתחזאה בר נש כגוונא דלעילא, ולא תעטרא בכלא, וכדין ב"נ שלים בכלא, בקדושה עלאה. וקב"ה קארי עליה, ד ישראל אשר בכך אתפאר.

חלוסי גרמאות

מסורת הזוהר

ד עלו כתיב וליג ועיד אמר.

א) (תהלים צג) ב) (שיר ח) ויחי רלד צ"א. ג) (משלי כד) שמית עח צ"ת. ד) (ישעיה מט) יתרו טו צ"ר.

לא יוכלו לכבות את האהבה

הסולם

מאמר

באהבה. היינו באהבה של כנסת ישראל אליו, שהיא אהבת ימין. דהיינו חסדים מכוסים, ולא לאתקשרא בהדה, ולא להתחבר עמה. דהיינו עם בחינת חכמה תתאה שבה, כי לא ישפיע לה הארת חכמה. אלא חסדים מכוסים שהם כל הון ביתו. אז בוז יבוזו לו. כל אלו הגדודים וכל אלו המחנות של מעלה. יבוזו להון היקר ההוא. שהם החסדים. כי אין חפץ לכולם אלא בשעה שכנסת ישראל מתחברת עם הקב"ה, ומתעטרת עמו. שמשפיע לה חכמה דהיינו שהחכמה שבה מתלבשת בחסדים שלו. אז כל אלו הגדודים וכל אלו המחנות וכל העולמות כולם הם בשמחה. באור, ובברכות. ועל זה אומר, שמאלו תחת לראשי, שה"ס הארת החכמה, וימינו תחבקני שה"ס התלבשות החכמה בחסדים.

הראשון. מים רבים, דא דרועא ימינא. דהיינו חסדים שבקו ימין המתגברים בחסדים מרובים ועכ"ז אינם יכולים לכבות את האהבה, דהיינו אהבת דודים שבשמאל. ובפירושו האחר אומר, מים רבים דא הוא נהר עלאה. דמניה נפקין נהרין לכל עבר, שמאירים לכל צד לימין ולשמאל, אלא בשליטת הימין. שה"ס חסדים מכוסים, ואע"פ שהם בכל השלמות, לא יוכלו לכבות את האהבה, שבשמאל. דהיינו שלא יוכלו לעכב שלא תגלה בחינת חכמה תתאה במלכות, הנמשכת משמאל בהתלבשות הימין. וכן נהרות, שהם האורות דז"א שהם ג"כ חסדים מכוסים, לא ישטפוה.

מב/א) מאן דאנח תפלין וכו': מי שמניח תפלין, כשמניח תפלה של יד, צריך להושיט זרוע שמאל שלו, שבו השפעת החכמה הנ"ל, לקבל את כנסת ישראל, שהיא המלכות, ולקשור קשר עם יד ימינו, כדי לחבק אותה עם

מא) אם יתן איש וגו' : אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה, שאוהבת כנסת ישראל את הקב"ה, יבוזו לו, שואל, כתוב, בו יבוזו לו, יבוז לו היה צריך לומר, מהו יבוזו לו, ומשיב, אלא, אם יתן איש, זהו הקב"ה, את כל הון ביתו, היינו כל הארות המוחין שיש לו. כש"א כל הון יקר ונעים. 343 (דסויי דף נ"ד ע"ב * דף נ"ה ע"א)

תוספתא

מב/ב) בוז יבוזו לו. ה מאי בוז. יומא תניינא ויומא שתינאה ויומא שביעאה דסוכות, דבהון הוו מנסכי מים ויין. די יומין דסוכות, בהון הוו מקריבין ישראל, ע' פרים, לכפרא על שבעין ממנן, בגין דלא * ישתאר עלמא חרוב מנייהו, הה"ד ה ובחמשה עשר יום וגו' והקרבתם עולה אשה וגו'. ע"כ. (מג) רבי חזקיה פתח ואמר, ה שמעה יי צדק וגו'. כמה חביבה כנסיי קמי קב"ה, דבכל זמנא דכ"י, אתת לקמיה דקב"ה, קב"ה אודמן לקבלה. הה"ד שמעה יי צדק הקשיבה רנתי האזינה תפלתי. אמר דוד, אנא אתקטרנא בכ"י. כמה דהיא אשתכחת לקמך, אנא נמי הכי אשתכחנא. ובגין כך שמעה יי צדק, בקדמיתא, ולבתר, הקשיבה רנתי האזינה תפלתי.

(מד) בלא שפתי מרמה. מאי בלא שפתי מרמה. אלא הכי תנינן. כל מלה ומלה, דצלותא, דאפיק ב"נ מפומיה, סלקא לעילא ובקעא רקיעין, ועאלת לאתר דעאלת, תמן אתבחנת ההיא מלה, י אי היא דכשרא אי לא, אי איהי מלה דכשרא עאלין לה קמי מלכא קדישא למעבד רעותה. ואי לאו, סאשין לה ז לבר, ה ואתער בההיא מלה רוחא אחרא.

מסורת הזמר

ה) (במדבר כט) חלק ב' רגו. רנח: ו) (תהלים יז) ה ליג מאי. ו ליג דצלותא. ז לסי. ח לאתערא. ויחי רכו צ"א. דרך אמת י' אם הוא דבר הגון.

חלוסי גרסאות

מאמר

הסולם

שמעה ה' צדק

אוח קי"ז בהסולם ע"ש) ועשו זה כדי שלא ישאר העולם נחרב מהם. ז"ש ובחמשה עשר יום וגו'. והקרבתם עולה אשה וגו'. (ע"כ תוספתא)

עם חסדים שבימינו, ותחלבש החכמה בחסדים, לקיים מה שכתוב, שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. שיתראה האדם כעין שלמעלה, ולהתעטר בכל, בין בחכמה בין בחסדים, ואז האדם שלם בכל, בקדושה העליונה. הקב"ה קורא עליו, ישראל אשר בך אתפאר.

תוספתא

מב/ב) בוז יבוזו לו: מהו בוז. היינו הראשי תיבות של בוז שהם, יום ב' ויום ו' ויום ז' של סוכות, שבהם היו מנסכים מים ויין. שמים ה"ס חסדים, ויין ה"ס חכמה. ושיעור הכתוב, אם יתן איש כל הון ביתו באהבה, שהן כל מדרגות ז"א שהן חסדים מכוונים, עודנו צריך, לבוז יבוזו לו, להארת חכמה וחסדים המתגלים ביום ב' ו' ז' של סוכות. שהם משלימים הארתו. כי שבע ימים של סוכות, היו ישראל מקריבים בהם, ע' פרים, לכפר על שבעים שרים הממונים על ע' אומות. שה"ס הארת השמאל, שהאוסות אין להם הארה אחרת משמאל, (כנ"ל פרשת צו 344 דפריי דף ג"ד ע"ב * דף ג"ה ע"א)

(מג) רבי חזקיה פתח וכו': רח"פ ואמר. שמעה ה' צדק וגו'. כמה חביבה כנסת ישראל לפני הקב"ה, שכל זמן שכנסת ישראל, שהיא המלכות, באה לפני הקב"ה, הקב"ה מוכן כנגדה. ז"ש שמעה ה' צדק הקשיבה רנתי האזינה תפלתי. אמר דוד, אני נתקשרתי בכנסת ישראל: כמו שהיא נמצאת לפניך. גם אני נמצא כן. ומשום זה שמעה ה' צדק, בתחילה, שהיא המלכות הנקראת צדק. ואח"כ, הקשיבה רנתי האזינה תפלתי. (מד) בלא שפתי מרמה: שואל מהו. בלא שפתי מרמה. ומשיב, אלא כך למדנו. כל דבור ודבור שבתפלה, שהאדם מוציא מפיו, עולה למעלה ובוקע רקיעים, ונכנס למקום שנכנס, ושם נבחן אותו הדבור, אם הוא דבור ישר או לא. אם הוא דבור ישר מכניסים אותו

(מה) ות"ח, כתיב ביה ביוסף, (ז) ענו בכבל רגלו וגו'. עד אימתי, ענו בכבל רגלו. עד עת בא דברו אמרת יי צרפתהו. עד עת בא דברו דמאן. אלא עד עת בא דברו ם דיוסף, ואתבחין ההיא מלה, הה"ד, אמרת יי צרפתהו. כדן, שלח מלך ויתירהו מושל עמים ויפתחהו. אדהכי . הוה אתא צפרא.

(מו) א"ר אלעזר, כתיב, (ח) והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים. נפש אדני, סתם. כד"א, (ט) אשר לא נשא לשוא נפשי, הא עידנא ם בצפרא לאתקשרא כ"י ולאחברא בבעלה, זכאין אינון צדיקא דמשתדלין באורייתא ך בליליא, ואתאן לאתקשרא ביה בקב"ה וכ"י. עלייהו כתיב, (י) ישמח אביך ואמך ותגל יולדתך.

(מז) א"ר אלעזר כתיב, (כ) והזרתם את בני ישראל מטומאתם וגו' בטמאם את משכני אשר בתוכם. והזרתם, כהאי זר, דאיהו זר מכלהו, ולא אתחבר במה דליתיה דיליה.

(מח) ות"ח, בשעתא דמסתאבין בני נשא לתתא, מסאבין לון בכלא, והא אתמר. ם אבל, בשעתא דרוח מסאבא אתער ך לתתא, אתער רוח זר, רוח מסאבא דלתתא, אתער רוח מסאבא אחרא, ואתיהיב ליה רשותא לנחתא לעלמא. מאי רשותא, ם רשותא דקדושה דהוה נחית ומחי ביה, לא אשתכח, ואסתלק, וכדן אתגלייא דינא, לקבליהון דחייבין, ואוסף דינא על ם דיניה, וכדן, תרין רוחין משתכחין בעלמא, חד, רוחא דדינא, וחד, רוחא דמסאבא.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ט ל"ג דיוסף ואתבחין. י ל"ג הוה. כ ל"ג בצפרא.
ל ל"ג בליליא. ם ל"ג אבל. נ חשבתון (זר) אלא
רוח ול"ג לתתא אתער רוח זר. ט ל"ג רשותא.
ע דינא.

(ז) (תהלים קה) וישב סב צ"ד. (ח) (ש"א כה) בשלח
צב צ"כ. (ט) (תהלים כז) חלק ג' מה : סח : י' (משלי
כג) כ"ב צב צ"א. (כ) (ויקרא טו).

תרין רוחין משתכחין

הסולם

מאמר

ישראל ותתחבר בבעלה. ז"א, אשרי הם הצדיקים העוסקים בתורה בלילה, ובאים, בבקר, להתקשר בהקב"ה ובכנסת ישראל. עליהם כתוב, ישמח אביך ואמך ותגל יולדתך. (מז) אמר רבי אלעזר וכו' : אר"א כתיב, והזרתם את בני ישראל מטומאתם וגו' בטמאם את משכני אשר בתוכם. והזרתם, פירושו כמו זר הוה, שהוא זר מכולם, ואינו מתחבר במה שאינו שלו.

(מח) ות"ח בשעתא דמסתאבין וכו' : ומפרש דבריו, ובוא וראה, בשעה שבני אדם נטמאים למטה, מטמאים אותם בכל, וכבר למדנו זה. אבל, בשעה שרוח הטומאה נתעורר למטה שהיא ע"י המשכת הארת השמאל ממעלה למטה, מתעורר רוח זר, כי רוח הטומאה שלמטה מעורר רוח הטומאה האחר, שהוא הדינין דמטן דקטנות, הנקרא נגע,

ונקרא

אותו לפני המלך הקדוש לעשות רצונו. ואם לא מסירים אותו לחוץ, ומתעורר בדבור ההוא רוח אחר מט"א.

(מה) ות"ח כתיב ביה וכו' : ובוא וראה, כתוב בו ביוסף, ענו בכבל רגלו וגו'. עד מתי ענו בכבל רגלו. עד עת בא דברו אמרת ה' צרפתהו. שואל, עד עת בא דברו של מי. ותשיב, אלא עד עת בא דברו, היינו דבור התפלה של יוסף ונבחן דבור ההוא אם הוא ישר, ז"ש, אמרת ה' צרפתהו. דהיינו שהדבור נבחן ונצרף ואז, שלח מלך ויתירהו מושל עמים ויפתחהו. בתוך כך בא הבקר.

(מו) א"ר אלעזר כתיב וכו' : אר"א, כתוב, והיתה נפש אדני צרורה בצרור החיים. נפש אדני, סתם. הוא כש"א, אשר לא נשא לשוא נפשי. דהיינו המלכות שנקראת נפש. שעתה בבוקר הוא הזמן שתתקשר כנסת

(ט) א"ר אלעזר, אצטריכנא הכא למימר מלה דאוליפנא מאבא. ת"ת, הכא ילפינן מנגע דביתא. דכד רוחא מסאבא שריא בביתא וקב"ה בעי לדכאה ליה, שדר נגע צרעת בביתא, לקטרגא דא בדא, וההוא נגע לא אעדי מביתא, ואע"ג דרוח מסאבא אסתלק מההוא ביתא, עד דינתצון ביתא, אבנין ואעין וכלא, כדן אתדכי אתרא.

(ג) כהאי גוונא, מאן דאסתאב ואתער רוחא מסאבא ושארין עלוי, כד בעי קב"ה לדכאה עלמא, אתער רוח דינא תקיפא, ואשתכח בעלמא ושריא על ההוא רוחא מסאבא, ומקטרגי דא בדא, עד * דיתעבר מעלמא, וההוא רוחא דינא, תקיפא, לא אסתלק מאתריה עד דינתץ אתר, כן שייפין וגרמין וכלא, כדן אתדכי עלמא ואתעברו מניה פ רוחין מסאבין, ועלמא אשתכח בדכין. (גא) ועל דא תנינן, אתא לאסתאבא מסאבין ליה ודאי. ווי צ ליה לבי"ג כד שארין עליה רוח מסאבא, ואשתכח ביה בעלמא, דודאי לינדע, דקודשא ב"ה בעי לבערא ליה מן עלמא. זכאין אינון צדיקיא דכלהו קדישין, ואשתכחו בקדושה קמי מלכא קדישא, ושריא עלייהו רוח קדישא, בהאי עלמא ובעלמא דאתי. כיון דאתא צפרא קמו אזלו.

חלוסי גרסאות

פ ליג רוחין מסאבין. צ לגרמיה וליג ליה לבי"ג.

דרך אמת כן אברים ועצמות.

הסולם

חריץ רוחין משתכחין

מאמר

(ג) כהאי גוונא מאן וכר: כעין זה, מי שנטמא ועורר את רוח הטומאה ושורה עליו, כשרוצה הקב"ה לטהר העולם מעורר כנגדו רוח דין חזק, שהוא נמצא בעולם ושורה על רוח הטומאה ההוא, ונלחמים זה בזה (כמי"ש) בנגעי הבתים תזריע אות קנ"ג ע"ש) עד שמעביר את רוח הטומאה מן העולם, ואותו רוח דין החזק של הנגע שהעבירו מן העולם, אינו מסתלק ממקומו עד שיתרץ המקום, דהיינו הגוף, האברים והעצמות והכל, או נטהר העולם ורוחות הטומאה נעברים, והעולם נמצא בטהרה. פירוש, שאותם ב' רוחות השורים בעולם מחמת שבני אדם נטמאים למטה (כנ"ל אות מ"ח) הם אותם ב' רוחות הגאמרים בנגעי הבתים (לעיל תזריע אות קנ"ג) וכל מה שאמור שם נוהג כאן.

ונקרא זה. וניתנה לו רשות לרדת בעולם. שואל, מה הרשות שנתנה לו. ומשיב, אותה רשות של הקדושה שהיתה יורדת תמיד ומעכבת אותו רוח זר מלשלוט, אינה נמצאת, מחמת רוח הטומאה, היא מסתלקת ואז מתגלה הדין, שהוא רוח הזר, כנגד הרשעים, ומוסיף דין על דין, כי נמצא אז, שבי רוחות נמצאים בעולם אחד, רוח הדין, דהיינו רוח זר, ואחד, רוח הטומאה.

(גא) ועל דא תנינן וכר: ועל כן למדנו, הבא לטמא מטמאים אותו ודאי. כי רוח הטומאה הב' מעביר רוח הטומאה הא' כנ"ל, אוי לו לאדם ששורה עליו רוח הטומאה, ונמצא

(ט) א"ר אלעזר וכר: אר"א, כאן אני צריך לומר דבר שלמרתי מאבי. בוא וראה, אנחנו למדים כאן מנגע הבית. כי כשרוח הטומאה שורה בבית והקב"ה רוצה לטהר את הבית, שולח נגע צרעת בבית, שיקטרגו זה בזה, שהרוח של הנגע יקטרג וילחץ ברוח הטומאה (כנ"ל תזריע אות קנ"ג בהסולם ע"ש) ונגע ההוא אינו סר מהבית, אחר שנתגבר על רוח הטומאה ואע"פ שרוח הטומאה נסתלק מן הבית, עד שיתצו את הבית, העצים והאבנים והכל, או נטהר המקום.

(נב) עד דהוו אזלי, פתח רבי אלעזר ואמר, (ז) ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלהים. ויעקב הלך לדרכו, דהוה אזיל לקבל אבוהי. ת"ח, כל זמנא, דיעקב אשתכח לגביה דלבן לא מליל עמיה ^ק קב"ה, ואי תימא, והא כתיב, (ט) ויאמר יי' אל יעקב שוב אל ארץ אבותיך ולמולדתך וגו'. האי ^ו בסופא הוה, בזמנא דבעא לאתפרשא מלבן וכד אתפרש מניה, אתו לקבליה ^ה אינון מלאכי (ז) ואוזפוהו באורחא.

(נג) ה ת"ח, כתיב, ויפגעו בו. ^א ויפגע במלאכי אלהים מבעי ליה, ^ב מאי בו. אלא ^ג אינהו אתו לאתכללא ^ד ביה. מאי לאתכללא ביה. אלא ^ה אינון מסטרא דגבורה קאתיין, דכתיב מלאכי אלהים, ^ו וחמא מסטרא אחרא מלאכי דרחמי, ואתכללו ביה רחמי ודינא.

(נד) ת"ח, בקדמיתא, מחנה אלהים, זה חד. לבתר ויקרא שם המקום ההוא מחנים, תרי. חד מסטרא דדינא וחד מסטרא דרחמי, מלאכין מהאי גיסא, ומלאכין מהאי גיסא, ועל דא כתיב, ויפגעו בו. בו, דייקא. ויאמר יעקב כאשר ראם, ראה אותם מבעי ליה, מאי ראם. אלא חמא לון כלילן כחדא, מתדבקן דא בדא, מתחברן דא בדא, ועל דא כתיב ראם, וכלהו אתו לאוזפא ליה ולשיזבא ליה מידא דעשו.

חלופי גרסאות

מסורת ההגה

(ל) (בראשית לב) שמות יח צ"ה. (ט) (שם לא) ויצא ^ק מוסיף קב"ה ולא אשתכח לגביה. ^ר בכסופא. ^ש אינהו. ^ת ות"ח ^א ויפגעו לפניו ול"ג ויפגע במלאכי אלקים. ^ב ל"ג מאי בו. ^ג ל"ג אינהו. ^ד מוסיף ביה ואוזפוהו באורחא. ^ה ל"ג אינון ^ו ואתכללו ביה רחמי ודינא וחמא מסטרא אחרא מלאכי דרחמי. דרך אמת (ז) וליהוה בדרך.

ויפגעו בו מלאכי אלקים

הסולם

מאמר

אלא הם באו להכלל בו. שואל, מהו להכלל בו. ומשיב, אלא הם באו מצד הגבורה, שכתוב מלאכי אלקים, והגבורה נקראת אלקים, וראה יעקב מצד אחר מלאכים של רחמים, ונכללו בו מלאכי רחמים ומלאכי דין. כי יעקב הוא בחינת קו האמצעי הכולל יסין ושמאל, שהם רחמים ודין.

(נד) תא חזי בקדמיתא וכו': בוא וראה, בתחילה כתוב, מחנה אלקים, שהוא אחר, ואח"כ כתוב, ויקרא שם המקום ההוא מחנים, שהם שתי מחנות. אלא כנ"ל בסמוך, שמחנה אחת היתה מצד הדין אחת מצד הרחמים, מלאכים מצד זה, מצד ימין, ומלאכים מצד זה, מצד שמאל, ויעקב שהוא קו אמצעי כולל שני הצדדים. וע"כ כתוב, ויפגעו בו. בו, הוא בדיוק. להיותו קו אמצעי. ויאמר יעקב כאשר ראם, שואל, כאשר ראה אותם היה צריך לומר, מהו ראם. אלא שראה אותם כלולים יחד, מלאכי הרחמים והדין, מתדבקים זה בה

זנמצא עמו בעולם, כי ידוע ודאי, שהקב"ה רוצה לבערו מן העולם, וע"כ יוסיף לו טומאה. כנ"ל. אשרי הם הצדיקים שכולם קדושים. זנמצאים בקדושה לפני המלך הקדוש, ושורה עליהם רוח הקדוש, בעולם הזה ובעולם הבא. כיון שהאיר הבוקר, קמו והלכו.

(נב) עד דהוו אזלי וכו': בעוד שהיו הולכים, פתח ר' אלעזר ואמר, ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלקים. ויעקב הלך לדרכו, היינו שהיה הולך לקראת אביו. בוא וראה, כל זמן, שיעקב נמצא אצל לבן לא דבר עמו הקב"ה. ואם תאמר, והרי כתוב, ויאמר ה' אל יעקב שוב אל ארץ אבותיך ולמולדתך וגו'. הנה זה היה בסוף, בשעה שרצה להפרד מלבן, וכשנפרד ממנו, באו כנגדו אלו המלאכים וליהוה בדרך.

(נג) ת"ח כתיב ויפגעו וגו': בוא וראה, כתוב, ויפגעו בו. היה צריך לומר ויפגע במלאכי אלקים. שיעקב פגע בהם, מהו בו. ומשיב, (וסריי הן גיה ע"ב)

נה) כתיב ביה בעשו, ויצא הראשון אדמוני. ויצא הראשון, אי תימא, דיעקב טפה קדמאה הוה, לאו הכי, דהא כתיב, ויצא הראשון, ולא כתיב, ויצא ראשון. ובגין דיצחק אתי מסטרא דדינא קשיא, נפק עשו אדמוני, סומקא. דאי יעקב הוה בוכרא, ההיא טפה קדמאה, נפקא הכי סומקא. אבל טפה תנינא הוה, ובגין כך לא נפקא הכי, דהא מסטרא דרחמי הות ההיא טפה, מהאי גיסא ומהאי גיסא.

נו) וטפה דעשו לא הות כטפה דיעקב, דדא שלים ודא לא שלים. וכההיא שעתא, יצחק הוה (מכוון בסיומא דדינא קשיא, דאפיק בסטרוי, מ בגליפוי טהירין בשייפוי, ובגין כך עשו, זוהמא דאתהתיך מדהבא. נוז) ועל דא תנינן, דבעי ב"נ לכוונא בההיא שעתא, ברעותא דמאריה, בגין דיפוק בנין קדישין לעלמא. ואי תימא, יצחק לא אתכוון. לאו הכי, אלא אתכוון בקדושה, ואתכוון בסיומא דההוא אתר, ואשתכח כד נפק ההיא טפה קדמאה, בההוא אתר ממש, ועל דא כתיב, כלו כאדרת שער.

נח) תא חזי, דוד בשפירו דסומקא נפק, ואתאחד בקדושה דמאריה. ועל

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ו) (בראשית כה) תלדות יג ציא זהר חדש כו ט"ג
ז) מוסיף הכי נפקא. ח דאתתיך. ש"ג.

דרך אמת מ) חקוקי אור המתנוצצים מאש החזק שבגבורה ואורות אלו הם למטה בסוף בחינת דין הקשה ולכן עשו שהיה טפה שניה והיה יצירתו בסוף דהיינו בטפה שניה עד שמסעם זה יצא עשו בראשונה. משל לשפופרת וכי' וכו' נשאר הזוהם סותרות היתוך הזהב הרומז על בחינת הדין שבגבורה וכמבואר.

מאמר

הסולם

ויצא הראשון אדמוני

נו) וטפה דעשו לא וכו': וטפת הזרע של עשו לא היתה כטפת הזרע של יעקב, כי זה שלם וזה אינו שלם. ובשעה ההיא שנזרע עשו, היה יצחק מכוון בסיומ דין הקשה, דהיינו בסוף קו השמאל, ששם מתחיל פסולת הזהב, שהם קליפות, שהוציא מצד שלו, השמאל, אורות חקוקות באבריו של עשו, ומשום זה היה עשו זוהמא, דהיינו פסולת שהותך מזהב. (כמי' בפקודי אות ע"ד).

נוז) ועל דא תנינן וכו': וע"כ למדנו, שאדם צריך לכוון בשעה ההיא, של הזווג, ברצון רבונא, כדי שיצאו ממנו לעולם בנים קדושים, ואם תאמר, יצחק לא נתכוון בקדושה, אינו כן, אלא שנתכוון בקדושה, ונתכוון בסיומ מקום ההוא, דקו שמאל, ושם מתחילים הקליפה, אבל הוא קדושה, ונמצא כשיצאה הטפה ההיא הראשונה, היתה במקום זה ממש, וע"כ כתיב, כלו כאדרת שער, דהיינו דיניש הנקראים שער.

נח) ת"ח דוד בשפירו וכו': הוא וראת, דוד, שכתוב בו אדמוני, יצא מיופיו של צבע אדום

בוה ומתחברים זה בזה, וע"כ כתוב ראם, שיורה על התכלותם יחד, וכולם באו ללותו ולהצילו מיד עשו.

נה) כתיב ביה בעשו וגו': כתוב בו בעשו, ויצא הראשון אדמוני. ויצא הראשון, שנקרא ראשון, אם תאמר, שיעקב היה טפה ראשונה לזריעה, ועשו היה הראשון ליציאה לאויר העולם, אינו כן, שהרי כתוב, ויצא הראשון, שמשמע הראשון שמקודם לכן, דהיינו בזמן הזריעה, ולא כתוב, ויצא ראשון בלא ה' הידיעה, שאז היה אפשר לומר שהוא רק ראשון ליציאה, ולא לזריעה, ומשום שיצחק בא מצד הדין הקשה, להיותו בחינת שמאל דו"א, יצא עשו אדמוני, דהיינו בצבע אדום מצד הגבורה, ואם יעקב היה הבכור לזריעה, דהיינו טפת זרע ראשונה היתה יעקב, הרי טפה הראשונה יוצאת כך במראה אדום, ויעקב לא היה אדום, אבל טפה שניה היה יעקב, ומשום זה לא יצא כך, אדום, כי מצד הרחמים היתה טפת זרע זו, הכלולה מצד זה ומצד זה, דהיינו סימין ומשמאל.

348 (פ"ח דף ג"ה ע"ב *) דף נ"ו ע"א

דא כתיב, ^(ט) והוא אדמוני עם יפה עינים וטוב ראי. אבל יעקב בוכרא הוה מניה דעשו, לאו מטפה, אלא דכוונה דרעותא, באילנא עלאה רברבא ותקיף, ועשו בהווא אתר דסיומא דכלא, ובגין כך כתיב, ^(ז) הנה קטן נתתיך בגוים בזוי אתה מאד.

(נט) רבי יהודה הוה מתני הכי. עשו נקרא ראשון, דכתיב, ^(ז) ויצא הראשון אדמוני כלו. וקב"ה אקרי ראשון, דכתיב ^(ז) אני ראשון ואני אחרון ואת אהרונים אני הוא. וזמין לאתפרעא ראשון מראשון. ולמבני ראשון, דכתיב, ^(ז) כסא כבוד מרום מראשון. ולזמנא דאתי כתיב, ^(ז) ראשון לציון הנה הנם ולירושלם מבשר אתן.

(ס) תאנא, זמינא ירושלם, ^(ז) למהוי שוראה לעילא ולא תקרבא עד כורסי יקרא דמלכא. הה"ד ^(ט) בעת ההיא יקראו לירושלם כסא יי. כדין כתיב, ^(ט) והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים. כדין ^(ט) ביום ההוא יהיה יי אחד ושמו אחד. בילא"ו יילא"ו.

ט תוספתא

(סא) רבי אלעזר, ור' יוסי חמוי, הוּו אזלי מאושא ללוד. א"ר יוסי לר' אלעזר, אפשר שמעת מאבוך מאי דכתיב, ויעקב הלך לדרכו וגו'. א"ל לא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ט) (ש"א טז) משפטים גה צ"ב. (ט) (עובדיה א) ט מדרש נעלם פרשת גה. וישלח ע צ"ג. (ז) (בראשית כה) לעיל אות גה צ"ג. (ז) (ישעיה מד) שמות צ"א צ"ב. (ק) (ירמיה יז) וירא קטן צ"ה. ז"ח ז ט"ד שכ"ה, תקיח קכ ט"ג ש"ו. (ז) (ישעיה מא) ח"ג רנב. רצד. ח"ז בהקדמה ט"ז: (ט) (ירמיה ג) (ת) (ישעיה ל) שמות מט צ"ג. (א) (זכריה יד) ויקהל קמא צ"ת. דרך אמת ^(ז) תומותיה יגיעו למעלה למעלה עד כסא הכבוד ויהיה ממש כסא ה' ב"ב אמן.

ויצא הראשון אדמוני

הסולם

מאמר

כסא כבוד מרום מראשון. ולעתיד לבא כתוב, ראשון לציון הנה הנם ולירושלים מבשר אתן. (ס) תאנא זמינא ירושלים וכו': למדנו, עתידה ירושלים שחומותיה יגיעו למעלה ויתקרבו עד כסא הכבוד של המלך. ז"ש בעת ההוא יקראו לירושלים כסא ה'. או כתוב, והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים. שאור המלכות הנקראת לבנה, יהיה גדול כאור ז"א שנקרא חמה, ואור החמה שהוא ז"א, יהיה גדול פי שבעה ממה שהוא עתה. או ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. ברוך ה' לעולם אמן ואמן. ימלוך ה' לעולם אמן ואמן.

תוספתא

(סא) רבי אלעזר ורבי יוסי וכו': ר"א ור"י חמיה היו הולכים מאושא ללוד. א"ר יוסי לר' אלעזר, אולי שמעת מאביך מה שכתוב, ויעקב הלך לדרכו וגו'. אמר לו איני יודע. בעוד שהיו הולכים הגיעו למערה של לוד

אדום, שהוא קו שמאל דבינה, המאיר במלכות, ונתאחד בקרושת אדונו. וע"כ כתוב, והוא אדמוני עם יפה עינים וטוב ראי. משא"כ עשו היה מזוהמא דזהב המתחיל בסיוט השמאל כנ"ל. אמנם יעקב היה בכור וראשון מעשו, לא מטפת הזרע, אלא שהכוונה של הרצון, בעת הזווג, היתה באילן הגדול והחזק, דהיינו בז"א, שהוא קו האמצעי, ועשו היה סכוונת הרצון במקום ההוא שהוא סיים הכל, דהיינו מקום הגמר של הקדושה, שמשם מתחילים הקליפות. ומבחינה זו נמצא יעקב הבכור והראשון, ועשו קטן ממנו. ומשום זה כתוב, הנה קטן נתתיך בגוים בזוי אתה מאד. (נט) ר' יהודה חזק וכו': ר"י היה

לומד כך. עשו נקרא ראשון, שכתוב, ויצא הראשון אדמוני כלו. והקב"ה נקרא ראשון, שכתוב אני ראשון וגו'. ועתיד להפרע ראשון מראשון, שהקב"ה יפרע טן עשו, ויבנה בית המקדש, שנקרא ראשון, שכתוב,

ידענא. עד דהוו אזלי מטו למערתא דלוד. שמעו ההוא קלא דאמר, תרי עוזלין דאילתא עבדו קמאי רעותא דניחא לי. ואינון הוו משרייתא קדישא דערע יעקב קמיה. אתרגיש ר' אלעזר, ואסתער בנפשו, ואמר, מריה דעלמא כך אורחוי, טב לן דלא נשמע, שמענא ולא ידענא.

(סב) אתרתיש ליה ניסא, ושמע ההוא קלא דאמר, אברהם ויצחק הוו, נפל על אנפוי וחמא דיוקנא דאבוי, איל, אבא, שאילנא ואתיבונא, דאברהם

חלוסי גרסאות

עולעין. כ ואצטער.

תרי עוזלין דאילתא

הסולם

מאמר

הקטנות הקודמת לגדלות. שמעו החווא קלא דאמר תרי עוזלין דאילתא וכו'. כי ב' עופרים דאילה רומזים על ב' מיני דינים. הסותרים זה את זה. שהם דינין דדכורא הנמשכים מהארת ג"ר דחכמה שבקו שמאל. ודינים דנוקבא הנמשכים ממסך דקטנות. דהיינו מהתכללות המלכות בבינה, שדינים הללו סותרים ומבטלים הג"ר דשמאל, ועם זה אמר הקול. שב' עופרים אלו, עבדו קמאי רעותא דניחא לי. כלומר שהקבי"ה אומר, שכך הדרך שלי והרצון שלי, שב' עופרים הללו יסתרו זה את זה, וע"כ הם צריכים להיות מקובלים לך, ואינון חוו משריתא קדישא דערע יעקב קמיה, שעל אלו ב' עפרים נאמר ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלקים. וי"ש, אתרגיש רבי אלעזר ואסתער בנפשו, שמחמת דינין דדכורא שקבל, אתרגיש, ומחמת דינין דנוקבא שקבל, אסתער בנפשו. ואמר מאריה דעלמא כך ארחוי, כי יעקב הי"ס ז"א שנקרא מאריה דעלמא, ור"א תמה וכי על אלו עופרים נאמר ויעקב הלך לדרכו. טב לן דלא נשמע, הלא טוב היה אילולא קבלנו הדינים האלו, שמענא ולא ידענא, כי הם סותרים זה את זה.

(סב) אתרתיש ליה ניסא וכו': קרה לו נס, ושמע קול ההוא שאמר, אברהם ויצחק היו, נפל על פניו וראה צורת אביו, אמר לו אבי, שאלתי על ב' העופרים, והשיב לי, שאברהם ויצחק היו, שפגעו ביעקב כשניצל מלבן. אמר לו בני, הוצא את הכריתה שלך, וקח את הפניה החדשה שלך, פה מדבר גדולות היה. ולא זה הוא בלבד, אלא לכל הצדיקים נפגשים אליהם נשמות הצדיקים להצילם, והם מלאכים קדושים עליונים. פסקך, הוא כריתה שלך. כי תרגום כרת הוא פסק שמאל

לוד. שמעו קול ההוא שאומר, שני עופרי אילה עשו לפני הרצון שהיה נוח לי, ואלו היו מחנה הקדושה שפגע יעקב לפניו. התרגש ר' אלעזר, והסתער בנפשו, ואמר, רבון העולם כך דרכי, טוב לנו שלא נשמע, אני שומע ואיני יודע.

ביאור הדברים. צריכים לדעת כי בכל מקום שכתוב בזה ענין של הליכה בדרך, או סתם הליכה, פירושו הליכה במדרגות עליונות ממדרגה למדרגה. וכאן התוספתא מתארת לנו את הליכת ר' אלעזר ממדרגת ג"ר דרוח למדרגת מוחין דגדלות. וי"ש, הוו אזלי מאושא ללוד, כי אושא רומזת על מדרגת ג"ר דרוח, שהוא הארת ג"ר דחכמה בקו שמאל מטרם שנתחבר עם הימין, ועל שם הדינים שבהארת השמאל נקרא אושא, מלשון אש, והמוחין דגדלות מרומזים בהשם לוד, מלשון הולדה, כי מוחין דגדלות הם מוחין דהולדה, ור' יוסי חמיו היה עוזרו בדרך, וע"כ שאל אותו על הכתוב, ויעקב הלך לדרכו, ששם מבואר סדר היחוד דימין ושמאל זה בזה שהם מוחין דגדלות. כי יעקב, הי"ס ז"א, שהוא קו האמצעי, חלך לדרכו, היינו ליחד קו ימין וקו שמאל זה בזה, שוהו דרך קו האמצעי, ויפגעו בו מלאכי אלקים, הי"ס קו שמאל, שהי"ס השם אלקים המורה על דין, ויקרא שם המקום ההוא מחנים, היינו שהמשיך מלאכי רחמים, שהי"ס קו ימין, וכללם זה בזה, והיינו מתנים ב' מחנות יחד. (כמ"ש לעיל בזהר אות נ"ג) וי"ש, אמר לו לא ידענא, שעוד לא השיג מדרגת הכתוב הזה.

וכבר ידעת שלוד רומזת על מוחין דגדלות, והקטנות הקודמת להשגת מוחין דגדלות מכונה בשם, מערתא דלוד, וי"ש, מטו למערתא דלוד היינו שהגיעו לקבלת

ויצחק הוה, דערעו ליעקב כד אשתזיב מלבן. איל ברי, פוק : פסקד, וסב סבתך, פום ממלל רברבן הוה. ולא דא היא בלחודוי, אלא לכל צדיקיא נשמתהון צדיקיא מערעין קדמוהי לשיזכותיה, ואינון מלאכיא קדישי עלאי. (ג) ות"ח, יצחק קיים הוה בההיא שעתא, אבל נשמתיה קדישא אתנסיבת

חלופי גרסאות

ל פתק.

הסולם

מאמר -

תרי עוזלין דאילתא

יצחק היה חי באותה שעה, אבל נשמתו הקדושה נלקחה לכסא הכבוד של רבונו. בשעה שנעקד על המזבח. ומאז כהו עיניו מראות. היינו שכתוב. לולא וגו' ופחד יצחק היה לי. פירוש. כי סוד עקדת יצחק נתבאר לעיל (ויקרא אות ש"ד) שה"ס התגברות הימין, על השמאל שנקרא יצחק. בכח המסך דחירק. שעייז עקד אותו מלהאיר וכו' עד שהקריב איל תחתיו. שנתתקן בו"ק דחכמה. ע"ש. הרי שעיי העקדה אבד את הג"ר דחכמה. וז"ש. נשמתיה קדישא אתנסיבת וכו' כד אתעקד על גבי מדבחא ומכדין אסתכו עיניו מחזו. עינים ה"ס חכמה, ואז הוכהו עיניו. שנעלמו ממנו הג"ר דעינים, שהם ג"ר דחכמה. שה"ס הנשמה דקו שמאל. וזו"ה ופחד יצחק היה לי, אשר פחד יצחק מן העקדה. שנעלמו ממנו אז הג"ר, ונשאר רק בו"ק. היה לי גם אני זכיתי בו, אבל לא בג"ר שלו הנעלמות.

וצריך שתדע, שכל מה שיש בקדושה יש ג"כ בס"א. בסו"ה זה לעומת זה עשה האלקים. וההפרש בין מדרגות דקדושה לאותן שבס"א. הוא כי בקדושה מדרגה אחת מביאה למדרגה אחרת בסוד מעלים בקדש. בלי הפסק. והולכים מחיל אל חיל. והפוכה היא הס"א. כי זה כל כח הס"א. שהיא נאחזת בחסרונות שיש בכל מדרגה דקדושה, והאדם הנופל בהלקם, הם מעכבים אותו. ומטביעים אותו חסרון שנמצא במדרגה, ולא יוכל לזוז ממנה להלאה.

ובזה תבין, כי הנך מוצא לעיל. (אות מ"ח) שמביא כמעט כל הענין הנ"ל בס"א. שאומד, בשעתא דרוח מפאכא אתער, שהוא עיי המלכות הארת החכמה שבשמאל ממעלה למטה, שהוא כדמיון המדרגה דג"ר דרוח. אתער רוח זר וכו' שהוא הדינים דמסך דקטנות, ע"ש כל המשך. הרי שקורא את שניהם

(נשואל א' ב' ל"ג) פבתך, הוא מלשון סבה. שפירושו פניה, מלשון כי היתה סבה מעם ה' (מלכים א' י"ב).

פירוש. אתרחיש ליה ניסא. היינו שקרה לו נס, ונגלה לו התקון דקו האמצעי וז"ש. ושמע ההוא קלא דאמר אברהם ויצחק הוה, כי בפעולת קו האמצעי, נמצא העופר דינים דנוקבא, הגביר קו ימין שלו. שה"ס אברהם, על השמאל, והסיר הארתו וביטל את דיניו. ואח"כ ירדה המלכות ממסך דבינה וחזרה ונתגלתה הארת החכמה בשמאל, אלא בהתכללות הימין, המאירה רק ו"ק דחכמה. דהיינו ממטה למעלה (כנ"ל ב"א דף ט' ד"ה מחלוקת) שה"ס יצחק ביהוד עם אברהם. ומיוחד ימין ושמאל הוה נמשכים המוחין דגדלות, כנודע. וז"ש, נפל על אנפוי, כי מחמת יחוד אברהם ויצחק, נעלמו הג"ר דחכמה, שיצחק אינו מאיר עוד רק בו"ק כנ"ל, והג"ר מכונים פנים, ומסבת העלמה זו נמצא, שנפל על פניו. וחמא דיוקנא וכו' א"ל ברי פוק פסקך, שאמר לו שיוציא הארת ג"ר דשמאל מרצונו הטוב, כי הם היו פסקך, דהיינו הכריתה שלך שכרתו אותה מהארת החסדים שבימין, וסב פבתך, שאמר לו שיקח מרצונו הטוב את הפניה החדשה של המוחין הבאים מימין ושמאל, ואע"פ שהם חסרים ג"ר דחכמה, כי פום ממלל רברבן הוה, שהקול הזה שמסר לך היחוד. יצא מפה מדבר גדולות, כלומר מפה המשפיע מוחין דגדלות, החשובים יותר מג"ר דחכמה האלו. ואמר לו ולא דא היא בלחודוי ולא לך בלבד באו ב' הקולות ששמעת לעזור לך, אלא לכל צדיקיא נשמתהון דצדיקיא מערעין קדמוהי לשיזכותיה. שלכל הצדיקים נפגשים נשמות הצדיקים העוזרים להם. ואינון מלאכיא קדישי עלאי, ואלו הקולות ששמעת, הם מלאכים קדושים עליונים. (ג) ות"ח יצחק קיים וכו' : ובו וראה,

בכורסיא יקרא דמאריה, כד אתעקד על גבי מדבחא. ומכדין אסתמו עיני מחיזו. היינו דכתיב, ׀ ב) לולא וגו' ופחד יצחק היה לי. (ע"כ).

מסורת הזר

(ב) (בראשית לא) משפטים קג ז"צ.

חלוסי גרסאות

מ ל"ג לולא וגו'.

היכל

הסולם

שניהם רוחות הטומאה. אלא הוא אשר אמרנו, שכל המדרגות שיש בקדושה ישנם גם בטומאה, בסו"ה, זה לעומת זה עשה האלקים. אלא בקדושה הולך ממדרגה למדרגה בלי (וטו"י דף ג"ה ע"ב)

חרי עזולין דאילתא

הפסק. מה שאין כן הסטרא אחרא הם מדביקים האדם בדינים וחטרונות שבכל מדרגה, ואין מניחים אותו להחליץ ממנו, זולת ע"י תשובה. (ע"כ תוספתא)
חסל פרשת מצורע